

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo; neuradna pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Cene inzeratov:

Enostolpna petlinna vrsta mali oglasi po Din 1.50 in Din 2.—, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2.50, veliki po Din 3.— in 4.—, oglasi v uredniškem delu vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno ponedeljka in dneva po prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Za kulturo in napredek.

Poraz, ki ga je doživela žerjavovska klika v Ljubljani, skeli mladine v dno srca. Ljubljana, srce in glava slovenskega naroda, se je izrekla po svoji večini zoper kulturno nazadnjaštvo, politično reakcijo in nepošteno metode, ki so svojske družbi, katera bi pod lažnivo zastavo »naprednjaštva«² rada zavladala Sloveniji v svoje sebične svrhe. To je udarec, ki ga ta družba ne more prebleti, in zato je umevno, da opleta okoli sebe kakor ranjena kača.

Najbolj boli žerjavščino dejstvo, da je velika večina naših kulturnih delavcev obsidila protislovenski, protidemokratski in veselrbski politiko Miklošičeve ceste. Kajti po izidu skupščinskih volitev v Ljubljani je jasno, da je lažninarodni blok pridobil zase samo glasove kulturno zaostalega naprednjakarskega učiteljstva, liberalnih podeželskih magnatov, izvestnega dela strahopetnega in vseskozi odvisnega liberalnega uradništva ter uslužbencev liberalnih velepodjetij, ki so volili pod strahovitim pritiskom gospode, katera je pripravljena brez ozira vreči na cesto vsakega, ki ne proda svojega prepričanja. Volitve v Ljubljani so dokazale, da stoji danes resnično napredna, neodvisna in slovenska inteligenca za političnim programom SLS, dočim se zbirajo pod firmo žerjavovskega »demokratizma«² samo nekulturni, protislovenski in nesvobodni elementi, ki so napredaj vsakomur, kdor ima slučajno oblast v rokah in jim deli skorjo kruha.

Časopisje »Slavenske banke«² bi to dejstvo rado prikrito s tem, da označuje vse one, ki so se preteklo nedeljo izrekli proti režimu, za »prodance«, »nazadnjake«² in »protidržavne«² elemente, ki so »izdali svojo svobodomiselnost preteklost«. Stvar pa je v resnici ravno narobe. Ravno tisti, ki so resnični svobodomiselnici in naprednjaki, so volili SLS. Kajti noben svobodomiselnik in napreden človek ni mogel oddati svojega glasu kliki, ki taji svobodo političnega prepričanja, zagovarja in izvršuje brezobzirni teror napram svojim političnim nasprotnikom, in uči, da treba vsakogar ubiti in onemogočiti, kdor kaj da na lastno svobodo in pravico samoodločitve. Noben svobodomiselnik in napreden človek ni mogel voliti ljudi, ki tajijo temelje demokratičnega ustroja države, zagovarjajo hegemonijo veselrbsstva in degradirajo Slovence in Hrvate do »narodne manjšine«² in inferiornega »plemena«, ki se ima slepo pokorjevati »zavojevalcu«. In noben slovenski kulturni delavec ni mogel, ne da bi sebe ponižal, nuditi svoje podpore stranki, ki odreka najvišjemu prosvetnemu zavodu Slovenije slovenski značaj, negira samosvojo slovensko kulturo in njene vrednote, smatra slovenski jezik za »umirajočo narečje«² in hoče slovensko duševnost kot nekaj »manjvrednega«² in »zaostalega«² polagoma uničiti.

Slovenski kulturni delavci, ki so se 8. t. m. postavili na stran celokupnega slovenskega naroda, so vse kaj drugega nego »prodance«. Prodanci in neznačajnejši so tisti, ki so se uklonili surovemu teroru »Jutra«, ki so ali iz strahu pred discipliniranjem ali pa v nadi na boljšo karijero in nagrado zatajili svoje slovenstvo in svojo naprednost, tisti, ki obračajo svoj plašč vedno po vladajočem režimu. In le kulturno zaostali elementi so se mogli dati zapeljati od fraze »antiklerikalizma«, ki jo nosijo nacionalizatorji koroškega svina na ustih, da z njo zakrivajo svoje nečedne manipulacije. In le pogumni, svobodoljubni, nepodkupljivi, zares inteligentni in duha časa umevajoči ljudje, ki prisluškujejo v bodočnost in sovražijo reakcijo, so se združili v eno, slovensko, napredno falango na čelo svojemu narodu, da se prejalstje stre neslovenska, mračnijaška in v službi zatiralcev našega ljudstva stoječa klika. In samo tisti, ki črpa vse svoje »inteligence«² iz počestnega, zabavljaka in najnižjega nagonom povprečneja ustrezajočega pisarstva, so šli za zastavo »Jutra«.

Nič ne pomaga — cvet slovenskega razumnštva, vse, kar združuje v sebi najboljše duševne in moralne sile našega na-

roda, kar misli in čuti samostojno ter je poklicano, da stoji našemu narodu na čelu in ga vodi v boljšo bodočnost, se je izreklo 8. t. m. za sporazum med enakopravnimi narodi Jugoslavije, za politiko resnične in neomejene demokracije ter naprednosti v najboljšem pomenu besede, za zakonitost,

državljski mir in red ter za najvišje državljanske svoboščine, ki tvorijo »magneto charto libertatum«² vsega izobraženega sveta od leta 1787. dalje. In tam — v taboru »Jutra«² in njemu enakovrednih tovarišev — stoji kopica nazadnjakov, nezavednežev, vetrnjakov ter prežitkov.

Obvestilo opozicionalnega bloka.

LJUDSTVO V SRBIJI JE ODOBRILO IDEJO NARODNEGA SPORAZUMA.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Za danes je bila sklicana seja voditeljev opozicionalnega bloka. Dr. Korošec se je snoči pripeljal v Belgrad. Danes dopoldne se je sestel v zastopniki Hrvatov z bivšim rektorjem zagrebskega vseučilišča dr. Poličem in poslancem Pavletom Radićem ter z dr. Spahom in dr. Behmenom. Dopoldne in popoldne se je vršila seja, kateri so poleg omenjenih prisostvovali tudi Ljuba Davidović, Nastas Petrović in dr. Kumanudi. O seji je bilo izdano sledeče obvestilo: »Zastopniki vseh strank opozicionalnega bloka so na svojem današnjem prvem sestanku ugotovili, da je že z ozirom na nepopolna in nezanesljiva poročila o izidu volitev dne 8. febr. 1925, ki ga je vlada dosedaj objavila, ljudstvo v celi državi odobrilo politiko bratskega sporazuma, za katero se bori opozicionalni blok. Stranke opozicionalnega bloka so v glavnem obdržale vse svoje pozicije, demokratska

stranka pa je iz poslednjih volitev izšla okrepljena. V srcu Sumadije v kragujevškem okrožju je demokratska stranka dobila mesto enega dva mandata in ravno tako je v podrinskem okraju ljudstvo obsodilo politiko današnje vlade in Pribičevića ter mu odreklo zaupanje in dalo tudi tukaj demokratsko mesto enega dva mandata. Opozicionalni blok z veseljem pozdravlja te zmage v Srbiji, ker te zmage najočitneje kažejo, da je tudi meč Srbi ideja narodnega sporazuma iskreno sprejeta. Iz tega dejstva sklepajo zastopniki opozicionalnega bloka, da bi bile volitve, če bi bile količjak svobodne, brez strahovitih nasilij in ezakonitosti, če bi ne bilo nečuvstvenih potvorb, kar se je zgodilo na dan 8. febr., prinesle popolno zmago politiki narodnega sporazuma. Opozicionalni blok bo prihodnje dni nadaljeval svoje seje.«

Radikalne kombinacije.

RADIKALSKI POSLANCI ZA IDEJO SPORAZUMA. — PRIPRAVLJENOST ZA REVIZIJO USTAVE.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Skupščinski kuloarji postajajo živahniji, kajti novizvoljeni poslanci že prihajajo iz notranjosti v Belgrad, da si že sedaj ogledajo pozorišče svojega bodočega delovanja. Ponovno izvoljeni poslanci pa prihajajo radi tega, da aktivno sodelujejo pri sestavljanju novega položaja. V njihovih krogih se mnogo govori o kombinacijah, dasiravno je tako razgovorjanje o podrobnostih prezgodno že zato, ker še niso znani vsi volivni izidi. Še manj pa je mogoče o tem razpravljati, dokler se ne razbistri mišljenje v posameznih klubih glede pravičnega pojmovanja ljudske volje. Posebno je to važno za radikalni klub. Radikalna stranka je šla faktično v volivni boj brez vsakega gesla in se je njena agitacija uravnala z ozirom na agitacijo strank sporazuma. V glavnem pa so se seveda zanašali na silo in dispozicijski fond. Kolikor se tiče njihove idejne in programne agitacije, pripravljajo posamezni poslanci zanimive in važne podrobnosti. V začetku so se po stari praksi bojevali proti ideji sporazuma, ker jo je propagirala demokratska stranka. Kmalu pa so uvideli, da je negacija te ideje zelo slabo agitacijsko sredstvo, kajti ideja bratskega sporazuma, enakopravnosti, zakonitosti in reda je zavzela širok razmah ter se tako vsadila v srca preprostega ljudstva, da je bila borba proti njej skrajno nepopularna. Zato so morali tudi sami propagirati idejo sporazuma, češ da so tudi oni zanj in da je sporazum s Hrvati in Slovenci glavni cilj politike radikalne stranke. Pri tem pa so morali povdarjati, da je edino radikalna stranka sposobna to idejo izpeljati v sporazumu z zastopniki Hrvatov in Slovencev. S tako agitacijo so imeli več uspeha in prihajali so do prepričanja, da je zanje oziroma za dosedanj politiko radikalne stranke največja nevarnost v takem razpoloženju ljudstva in volivcev ter da je ravno mišljenje v krogih poslancev radikalnega kluba v največjem nasprotju s politiko P-P režima. Kot dokaz za tako razpoloženje med srbskim prebivalstvom pa navajajo ti poslanci pred vsem dejstvo, da je Pribičević v Srbiji doživel popoln poraz. Kakor znano, je Pribičević v vseh okrožjih Srbije postavil kandidatne liste. Sam je kandidiral v podrinskem okrožju. Volivni izidi pa kažejo, da so Pribičevićeve liste dobile kvečjemu 100—200 glasov plačanih azi-

tatorjev, ljudstvo pa je Pribičevićevo politiko splošno odklonilo. V tem odklonilnem razpoloženju srbskega ljudstva napram Pribičeviću vidijo radikali za sebe najboljše merilo za bodoče smernice nove politike. Mislijo, da je tako razpoloženje najboljši mig radikalni stranki, da prekine s Pribičevićem vsako zvezo in da poskusi nadaljevati politiko sporazuma s svoje strani. Nasproti takemu razpoloženju radikalnih poslancev se trudijo samostojni demokrati na vse mogoče načine, da bi ohranili zvezo s Pašićem. Kakor smo že javili, delajo z vsemi silami na to, da jih radikali sprejmejo v svojo stranko. Ker pa so to gole kombinacije, se z njimi opozicionalni blok niti najmanj ne more pečati. Današnja Politika«² poroča o takih kombinacijah sledeče: Politični krogi so se že pričeli baviti s preiskovanjem položaja, ki je nastal po volitvah. O položaju mislijo na odgovornih mestih, da je zelo delikaten. Vprašanje števil ne igra velike vloge v tem razmotrivanju položaja. Najbolj se računa s tem, kaj da bo vlada napravila z mandati HRSS oziroma z onimi poslanci, ki pripadajo stvarno HRSS, ne Hrvatski zajednici. Ako se odloči uničiti mandate HRSS, s čemer se njen položaj v parlamentu zboljša, — pa nastane nevarnost, da bo celokupna opozicija v znak protesta zapustila skupščino, kar bi ne bilo ugodno za vlado. Pred nevarnostjo, da ostane sama v skupščini, prihaja vlada do spoznanja, da je treba sprejeti novo kombinacijo, ne da bi se pri tem mandati HRSS uničili. Opozicija misli, da se mandati HRSS ne smejo uničiti. Nadalje piše Politika«² o eventualnih spremembah v ekstremni politiki HRSS: Ako bi HRSS ostala uporno na svojem stališču, ni izključeno zblíževanje med ožjim blokom in radikali, ki bi omogočile delovanje skupščine. Za sedaj radikali zelo mnogo upajo na Spaha in računajo, da bodo v sporazumu z njim precej okrepli svojo večino. V tem slučaju naj bi se uničili vsi mandati HRSS. Vlada hoče, da bi skupščina sprejela proračun in nekoliko najpotrebnejših zakonov, invalidskega, stanovanjskega, spremembo voliv. zakona. Potem pa, kakor govorijo vladni člani in politični krogi, za katere se ne more reči, da niso resni in da dovolj ne poznaj stvari, bi pa šli na volitve z geslom: Revizija ustave. Ena glavnih sprememb bi bila institucija senata. S to spremembo

bi bila likvidirana sporna vprašanja. To ne bi značilo federacije, temveč bi radikalni šli samo na roko Hrvatom in zahtevali Slovencev tako, da bi se z dnevnega reda odstavilo mnogo važnih dnevnih vprašanj. To so seveda kombinacije, katerih ustvaritev je odvisna od mnogih momentov. Tako poroča »Politika«. Jasno pa se iz tega vidi, da so v radikalnih krogih zelo razpoloženi proti Pribičeviću.

VLADA NE VE ZA VOLIVNE REZULTATE.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Vlada še vedno ne objavlja volivnih izidov in je bilo časnikašem v notranjem ministrstvu javljeno, da bodo definitivni rezultati znani šele v nedeljo oziroma v ponedeljek. Tako dolgo zavlačevanje dela najslabši vtis na javnost.

PONOVNE VOLITVE.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Danes se je vršila seja državnega odbora, na kateri so sklenili, da se morajo volitve v občini Itebej v Banatu v nedeljo ponovno vršiti, ker je radikal Pumišić uničil vse volivne protokole.

Prodajanje primorskih Slovanov.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Danes je bila v zunanem ministrstvu seja ožjega ministrskega odbora, da da navodila naši delegaciji za pogajanja z Italijo v Firenci. V tem odboru so dr. Ninčić, Svetozar Pribičević, dr. Žerjav in dr. Surmin. Kakor smo izvedeli, se bo pri teh pogajanjih v Firenci razpravljalo tudi o vprašanju narodnih manjšin in sicer naših na Reki in italijanskih v Dalmaciji. Ministrski odbor, v katerem sedi dr. Žerjav, je sprejel vse italijanske zahteve glede šol, uradnega jezika in ostalih ugodnosti italijanskim manjšinam; ni pa smatral za potrebno, da bi pritiskal na italijansko vlado, da se reši vprašanje Slovencev in Hrvatov v zaslednem ozemlju. Ta vladna malomarnost v tem najvažnejšem vprašanju se splošno oboja, posebno ker se ve, da se vlada zelo intenzivno udeležuje pogajanj z Italijani v raznih kapitalističnih zadevah.

OBLETNICA IZVOLITVE PAPEŽA PIJA XI.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Danes se je v tukajšnji nunciatu vršila slovesna proslava obletnice izvolitve papeža Pija XI. Dopoldne je bil sprejem diplomatov, kateremu so prisostvovali vsi tukajšnji zastopniki tujih držav, zastopniki vlade in zastopnik narodne skupščine Ljuba Jovanović. Popoldne so bili sprejeti tukajšnji katoliki.

Italijanski finančni problemi.

Rim, 12. februarja. (Izv.) Indirektni opomin Anglije na plačilo 555.300.000 funtov šterlingov je italijanske kroge zelo vznemiril. S stvarjo se obirno pečajo vsi listi. Izvršilni odbor fašistovske stranke je uvedel korake, da se stvar razčisti in da javno mnenje podpre odnosno vladno akcijo. Izvršilni odbor je zavzel stališče, da se vojnih dolgovi, ki so šli v dobro skupni zavezniški stvari, ne sme mešati z navadnimi dolgovi, ki jih kakor država porabi izključno v svoje interese. Zavezniki morajo upoštevati italijanske žrtve v vojni, medelovanje Italije na francoski in macedonski fronti, dejstvo, da Italija, izvzemši revnih obmejnih pokrajin, ni bila deležna na razdelitvi vojnega plena (nemških kolonij); dalje, da se je odpovedala na korist malih držav (Avstrije in Ogrske) prioritetni pravici pri plačilu reparacij. Dalje naglašajo, da bi bilo pač krivično, ako bi hoteli zavezniki Nemčiji na ljubo pritiskati svoje zaveznike. Italija hoče svoje denarne dolžnosti izpolniti, a pod pogoji, ki je ne bodo dušili.

Združenim državam je Italija 1. febr. plačala zapadli dolg v znesku 10 milijonov dolarjev.

Fašistovska glasila naglašajo, da se je italijansko gospodarstvo pod sedanjim

režimom znatno dvignilo. Italijanske železnice, ki so pred dvema leti izkazovale še 1400 milijonov lir deficita, so danes dosegle ravnotežje v proračunu; promet v pristaniščih se je od leta 1922. zvišal za 10 milijonov ton in znaša 30.000.000 ton; trgovinska mornarica je zvišala svojo tonelažo na 3 milijone ter oskrbuje 55 odstotkov pomorskega prometa pod lastno zastavo; v ladjedelništvu zavzema Italija tretje mesto na svetu; uprava telefonskega prometa se je izročila zasebnim družbam, čim se je doseglo ravnotežje v proračunu, ki je izkazoval še leta 1922. pol milijarde lir primanjkljaja.

Ministrski svet je na svoji včerajšnji seji sklenil, da se uvede na sladkor uvozna carina v višini 9 zlatih ali 41.76 papirnatih lir na 100 kg. Domači sladkorni producenti so se obvezali, da cene sladkorju znižajo.

Do 21. marca t. l. bo država odpustila še toliko nameščencev, da skupno število državnih nameščencev ne bo presegalo 21.310. Pri tem bodo znova prizadete tudi nove pokrajine.

IZ ITALIJANSKE NOTRANJE POLITIKE.

Rim, 12. febr. Včeraj se je na Montecitorioju sešel odbor aventinske opozicije. Zastopniki posameznih skupin so podali poročila o sklepih svojih organizacij glede nadaljnjega ravnanja. Temeljem teh poročil je odbor ugotovil, da so vse skupine odločene, da še nadalje sodelujejo v dosegu znanih ciljev in da ostane enotna fronta izvenparlamentarne opozicije tudi v bodoče ohranjena. Dalje je odbor vzel na znanje ustanovitev izvenparlamentarne komisije za koordinacijo opozicijskih moči po deželi in ustanovitve odbora v zaščito državljanjskih svoboščin.

Za bodoče volitve žele nekateri opozicijski krogi, da bi se sklenila koalicija s parlamentarno opozicijo treh bivših ministrskih predsednikov in kombatenti. Koalicija naj bi se imenovala »blok svobode«. Drugače pa je večina aventinske opozicije bolj naklonjena misli, da se volitev sploh ne udeležijo.

Včeraj se je sešel tudi glavni odbor liberalne stranke, ki je sprejel dnevni red, v katerem izjavlja, da je vladna politika sedaj v odkritem nasprotju z uresničenjem načel, katere je postavila liberalna stranka v svojih sklepih v Bologni in Livornu; stranka pozivlja zato svoje organizacije in parlamentarne zastopnike, da zavamejo prave varstvo in obrambo liberalnih idej.

FRANCOSKA SOCIALISTIČNA STRANKA BO TUDI NADALJE PODPIRALA VLADO

Grenoble, 12. febr. (Izv.) Socialistični strankarski kongres je sklenil resolucijo, v kateri ugotavlja, da je politika podpiranja mednarodnega miru in socialnih reform rodila uspehe. Parlamentarni delegaciji stranke se naroča, da še nadalje podpira politiko vlade, ki pospešuje demokratične pridobitve in socialne reforme.

ZNIZANJE URADNIŠKIH PLAČ NA FRANCOSKEM.

Pariz, 12. febr. (Izv.) Zbornica je na včerajšnji seji sprejela plačilno skalo uradništva, ki prejema od 5600—40.000 frankov osnovne plače. Krajevne in družinske doklade se zvišajo, ako indeks naraste za 10 odstotkov, se pa znižajo, ako indeks pade za 10 odstotkov. Za podlago služi življenjski indeks 1. januarja 1925, oziroma indeksno število 400.

NOVA KONFERENCA.

Rim, 12. febr. (Izv.) Agencija Volta poroča, da se bo sestala koncem februarja nova konferenca velesil, ki bo sklepala o izpraznitvi kölnske cone.

IZGREDI V PRAGI.

Praga, 12. febr. (Izv.) Na današnji seji parlamenta je hotel govoriti v imenu vlade minister Striberny. Komunisti so pa nastopili tako hrupno, da minister ni mogel govoriti. Predsednik Tomašek je nato nekaj komunistov izključil iz več seji. Ko so izključeni komunistični poslanci zapustili dvorano, je govoril minister Striberny o korakih, ki jih namerava vlada ukreniti proti draginji.

PADEC ZITNIH CEN.

Newyork, 12. febr. (Izv.) Na borzah v Chikagi in v Winnipegu so žitne cene zelo padle.

ZA OBRAMBO ŽIDOV.

Bukarešt, 12. febr. (Izv.) Vseučiliški senat je izključil iz vseučilišča več dijakov, ki so zakrivali protizidovske demonstracije.

VELIKA NESREČA V RUDNIKU.

Dortmund, 12. febr. (Izv.) V rudniku »Minister Stein« so se vneli jamski plini. Eksplozija je bila tako silna, da je zasulo nad 100 rudarjev. Pred rudnikom se odigravajo pretresljivi prizori. Doslej so izvlekli iz rova okoli 30 mrtvih rudarjev.

ZNIZAN PRORAČUN ZA MORNARICO.

London, 12. febr. (Izv.) »Daily Chronicle« poroča, da bo angleška vlada znižala proračun za mornarico za 5 milijonov funtov šterlingov.

EKSPLOZIJA V DORTMUNDU.

Dortmund, 12. febr. (Izv.) Vsed eksplozije v rovu »Minister Stein« je izgubilo življenje 129 rudarjev, 8 pa je ranjenih. Vzrok eksplozije še ni pojasnjen.

Nasilja in krivice 8. februarja.

Vsi po istem kopitu. Iz Javorja nad Poljanami nam poroča, da je tamkaj bil za predsednika komisije neki učitelj Vladislav Čuk. Kakor doslej vsi v »Slovenec« omenjeni liberalni predsedniki, je tudi ta poskušal utruditi volivce s tem, da je spuščal na volišče vsakega posameznega, ga instruiral kakor otroka, da bi se volilci, ki so čakali ure in ure utrujeni podali domov. Nič se ni zmenil za to, da ga je župan opozoril, da je to navadno nagajanje. Kakor drugod, tudi tukaj mož ni dosegel velikih uspehov. Volivci so vztrajali do konca. Vedno jasneje je, kake peklenke načrte so imeli Žerjavovci, da bi onemogočili velikemu delu naših volivcev vršiti volilno pravico. Vedno jasneje pa se tudi kaže velika zavednost našega ljudstva, ki je vzdržalo in vse naklepe nasprotnikov s svojo vztrajnostjo osramotilo.

Iz kamniške okolice nam sporočajo, kako so poskušali vladinovi vplivati na volivce. Portir v praharni pri Kamniku je delil — na čigav ukaz, ne vemo — delavcem listke sledeče vsebine: »Vedite, da jeste kruh države in da država v bodoče gotovo ne bo hranila onih, ki jo hočejo razbiti. Tudi vsak gospodar bi spodil svoje uslužbenec, ako bi proti njemu rovarili. Zapomnite si to in volite Narodni blok (II. skrinjica) ali pa ostanite doma.« Mnogi državni uslužbenci so dobili podobne listke na dom po pošti. Žerjavovo časopisje

bo seveda trdilo naprej, da ni bilo nobenih groženj in nikakega pritiska.

V Zemunu nemških volivcev niso puščali volit. Nemškega kandidata Moserja, ki je hotel posredovati pri županu, so pretepli in lahko ranili na rami.

V Bežaniji so Nemci pri zadnjih volitvah dobili 120 glasov. Sedaj pa niso dovolili Nemcem imeti varuha skrinjice in so 120 nemških glasov na kratko prišteli radikalom.

V Bukinu je vladni zastopnik zahteval od župnika Potza, naj oznani v cerkvi, da mora fara dati vladni najmanj 300 glasov, ali pa bodo vse može od 20 do 50 let poslali v Albanijo. Ker se župnik ni udal, so ga dva dni sred volitvami zaprli, dva nemška zaupnika pa so odpeljali v Palanko, kjer jih je »solga-biro« Nikolić lastnoročno pretepel do krvi.

Iz Varaždina poroča »Jutarnji list«, da so dobili predsedniki volivnih odborov od upravne oblasti sledeči dopis: »Takoj po volitvah pošljite poročilo o izidu volitev ekspresno in posebno pazite, če je število kroglic večje ali manjše kakor je število volivcev.« Izvirnik takega dopisa hrani uredništvo »Jutarnjega lista«.

V Boviču izkazuje volivni zapisnik 10 kroglic več kakor je volivcev.

Iz Negotina poročajo, da je v Krajinskem okrožju na volišču Urovice bil potrjen volivni zapisnik. Tu je kandidiral znani Velizar Janković, ki mu je Pašić kum. Na tem volišču je bilo 640 volivcev vpisanih v volivni imenik, zapisnik pa veli, da je vseh 640 glasovalo za Jankovića, čeprav jih mnogo ni šlo sploh volit, čeprav jih je nekaj umrlo in čeprav od živih volivcev, ki so šli volit, mnogo ni glasovalo za Jankovića, ampak za demokratskega kandidata Gjoko Popovića. Vseeno je to. Vseh živih in mrtvih glasov je moral dobiti Pašićev ljubljenec Velizar Janković. V istem okrožju je volišče Vratna (okr. Bela Palanka), kjer demokratske skrinjice sploh niso postavili, v sedaj česar demokrati niso imeli kje voliti. Glavni volivni odbor bo sedaj baže odredil za to vas novo volitev, kar je važno, ker je demokratski kandidat Gjoka Popović propadel le za 3 glasove.

Tako so vodili volitve »državotvorci«, ki konfiscirajo sedaj tiste liste, kateri bi se upali dvomiti nad številkami, izdanimi od takih »državotvorcev«.

Dopisi.

Puč na Mirni. Puč pomeni nenaadno vstajo. In nekaj takega so brihtni ljudje izuhtali za Mirno. Kako je do tega prišlo, naj izve tudi širši svet. Žerjavovcem in še bolj »Orjunci« ni bilo všeč, da se ljudje nagibajo v tabor SLS. Zato so hoteli vso agitacijo preprečiti, ker ni šlo s »pametno« besedo, pa s silo. V ta namen so se v tork zvečer (3. febr.) skrili v zasled in čakali, kdaj se kaplan in njegov tovariš — nič hudega sluteč — vrne domov. Pa ni šlo tako gladko. Ljudje so za vso stvar zvedeli in, ker je bilo preveč mož in fantov, se je »Orjunac« poskril v mišje luknje. Huje je bilo naslednji večer. Zopet je od dobrih ljudi prišlo opozorilo. Vračajoče so Orjunci kakor kakšni cestni roparji napadli s streljanjem. Kakor po navadi, jo je »Orjunac« tudi ta večer junaških krač odkurila pred kmetijskimi pesmi. Ali ni to protidržavno? Čakati v mrazu in nazadnje bežati? Državotvorni elementi so poročali v Ljubljano. Na Mirno je bil dirigan orožniški častnik, da vso stvar preišče. V noči pred volitvami je prišel vojaški oddelek v bojni opremi. Našega fanta je nekdo vprašal, če je res pričakovati puča na dan volitev. Tako znajo žerjavovci obrekovati

ljudi na višjih mestih! Resnice ne poznajo več, kar se laži tiče, bi še satan težko tekmoval z njimi. Na Mirni ni bil puč, samo pamet lažnivega poročevalca je čisto fuč. Včasih se sklicujejo na lepe ideje. Ideje imajo le eno, in ta je pretepaška. Na isti stopnji so z divjaki, s tem razločkom, da divjaki napadajo tuje rodove, »Orjunci« pa lastne rodne brate. Narod rešujejo, druge pobijajo, zgodovina pa bo pristanila žig sramote in narodnega izdajstva.

Šmartno pri Litiji. V sredo, 11. t. m. zvečer so si dovolili šmartenski fantje pod pokroviteljstvom tukajšnjega učitelja Stovička ter njegovega brata — veliko predpustno zabavo. Najeli so nekaj šolske mladine in par deklet, ki so jih opremili z lampijoni. Tako oboroženi so odkorakali skozi vas proti Litiji. Na učiteljevo povelje so morali otročki kričati z odraslimi vred: Doli s Korošcem! In fej Korošec! Dekleta so seve pridno brez sramu pomagala. Sploh so se vsi vedli prav kakor neotesane pustne šeme. Po zaključku maskerade so napadli naše mirne in pošlene fante, ki so se sramovali, da ima naša vas še vedno tako malo olikane fante in tako fino demokratsko učiteljstvo. Le treznosti naših izobraženih fantov se imajo izživati zahvaliti, da jo niso pošteno izkupili. — Povemo pa, da takega vzgojitelja naših otrok odločno odklanjamo.

Najodličnejše mesto

v modri industriji zavzema vsled eksaktnih krojev za smeking in frake ter druga oblačila trdka

DRAGO SCHWAB — Ljubljana.

Prosveta.

Nov stenski zemljevid Slovenije. Po profesorju Oražnu prireditelj dr. Karl Capuder. Zemljevid se dobi v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani. Nova izdaja že splošno upeljanega Orožnovega zemljevida Vojvodine Kranjske, ki pa je obsegal tudi južno Štajersko in Koroško ter slovenske dele Primorja ter dobro služil našim šolam in uradom zaradi svojega razmeroma velikega merila (1 : 130.000), je postala nujna potreba, ker je izdaja zastarela in tudi pošla. Nova izdaja ima namen seznaniti z novo politično razdelitvijo slovenske zemlje. Zlasti važne so naravne državne meje. Upošteva najnovejše podatke jugoslovansko-italijanske razmejitve, zlasti razmejitvene posledice rimske pogodbe z Italijo pri Reki. Dasi še ni končno izvršena vsa razmejitve, so vendar dela že tako napredovala, da ni pričakovati večjih izprememb, ki bi jih bilo mogoče na karti v temi merilu vidneje naznačiti. Na novo je dodano kot poseben zemljevid Dolenje Prekmurje in Medjimurje. V notranjosti je na podlagi zakona o razdelitvi države na okrožja (sreze) in raznih dodatnih določb razdeljena Slovenija. Posebne velike izpremembe so na nekdanjem južnem Štajerskem. Ta razdelitev bo važna za urade, ki dosedaj nimajo tako nazornega pripomočka za spoznavanje nove administrativne razdelitve, ker po uradih še vedno vise stari sedaj že samo zgodovinski zemljevidi. Popravljen je na podlagi rezultatov zadnjega ljudskega štetja znamenja za kraje. Na novo so vrisane železnice in važnejše nove ceste, spremenjenih je mnogo krajevnih imen, da so v skladu z uradno upeljanimi imeni in posebej še s stenskim zemljevidom, ki ga je izdala Matica Slovenska. Tudi višine so točneje določene. V šolah bo tedaj omogočen pouk Domovinoznanstva, ki so ga dosedaj ovirale zastarele stenske karte. Zemljevid obstoji iz šest listov in velja nenalepljen Din 120.—, nalepljen na papir s platnemi

Dr. Alojzij Res:

Pogovor z Rabindranathom Tagorejem.

Benetke, na Svečnico 1925.

Mrzla kraška sapa si je rezala pot po beneških kanalih in ozkih ulicah, preko stotero mostičev in »campov«, ko smo snoči v mali gručitih v Grand Hotel ob Velikem kanalu, da se poklonimo indijskemu pesniku. Truden in bolan je prispel Rabindranath Tagore po dolgem potovanju po Evropi in Ameriki v Benetke, da se vkrca na pot v domovino lotosa, palm in banjan.

Kakšen je ta mož, katerega tajinstvenemu glasu je prislunila v svoji razbolezlosti vsa Evropa, iz katerega pesmi poje čudnosladko življenje kot glas iz izgubljenega raja? Spomnil sem se prvih prevodov iz njegovih del, ki sem jih priobčil pred desetimi leti v Izidorjevem Domu in svetu in zaživele so v meni vse tajne, ki sem jih zasluhlil ob prvem dotiku s Tagorejevim daljino daljnim svetom.

Počasi, z rokami sklenjenimi na prsih, nam je prišla nasproti visoka, meniška postava, zavita v široko temnorjavo haljo. Srebrni, do ramen lijoči lasje so obkrožali kot siji bronasti obraz z snežno brado. Ko nam je molče ponudil roko, je nalahno sklonil glavo, sklopil trepalnice in mehak

smehljal mu je zatrepetal okoli drobnih ustnic. A ko je dvignil kot zavesa težke trepalnice, in uprl v nas svoje temne oči, je zažarel sredi beline temn blešč njegovih punčič kot plamen sredi noči. In živa misel je planila v me: »Starec Sozima!«

In slišim glas tovariša poleg sebe, ki pravi: »V »Kalidazi« sem bral tale dogodek: Rama je vsled neke krave prišel preprič v Vajvazadatom, ga izval na dvoboj in ga premagal. Premagani Vajvazadata je vržl orožje proč in se popolnoma predal nasprotniku. Rama je tedaj dvignil nad se puščico »teles«, ki je puščica Gandarve bogov godbe in je rekel: »Če vržem »teles« proti nebesom, ti vzamem darove božje. Če ga vržem na tla, ti vzamem sadove zemlje. Kam naj merim? — Meri navzgor! — je rekel Vajvazadata, zakaž, jaz nisem ustvarjen za nebeske reči. — In tedaj je Rama pokleknil pred tem odgovorom.«

»Mojster«, je prašal isti glas poleg mene, »kaj bi storili Vi na Vajvazadatom mestu?«

In Tagore, okrog katerega smo bili posedli kot učenci okrog učenika, je odgovoril: »Rama je pokleknil pred izbero nasprotnika, ker predstavlja človeštvo in zato se je čutil privezanega na zemljo. Jaz bi odgovoril, naj meri v zemljo...«

»Kakšen je Vaš svetovni nazor?« je vprašal neusmiljeno dalje moj tovariš.

Tagore je dvignil glavo in ga pogledal z zamaknjenimi očmi:

»Mogoče je v vsaki moji knjigi filozofsko žarišče, a prosim Vas milosti, da ga smatrate kot nezavesten sad, kajti če bi bil zavesten, bi vsako moje delo zgubilo stvariteljsko vrednost.«

»Ali smatrate filozofijo kot ljubezen znanja ali kot znanje ljubezni?«

Tagore je za hip pomislil in povzel s tihim, nežnim glasom otroka:

»Ne morem odgovoriti. S filozofičnimi domnevami se nisem posebej pečal. Kot pesnik sem prišel v stik z velikimi življenjskimi vprašanji in o teh sem si ustvaril svoje prepričanje, a vedno le kot pesnik. Ljubezen ima cilj; je to že cilj sam sebi in kot tak je last pesnika. A ko si ljubezen postavi objekt spoznavanja, postane last psihologije. Ljubezen znanja ima samo sebe za cilj in je tedaj poezija in ne filozofija.«

»Biti je torej več kot znati?«

»Da, vse znanje je bilo moralo biti pod nadzorstvom življenja.«

»Med nami zapadniki pa znanje hoče premagovati vse drugo...«

»Na vzhodu — je odvrnil Tagore — imamo kult vnanjih stvari, in med temi je tudi znanje. Toda znanje je izven nas, v nas je le žej po popolnosti.«

»Kakšen je bil namen Vašega popotovanja po zapadu?«

»Pripraviti pot razumevanju stare in

dijske kulture, premostiti prepad, ki loči vaš in naš svet. Mene ta razdvoj boli, a prepričan sem, da ni več daleč dan, ko se bosta obe kulturi, obe duševnosti prilili v vez ljubezni in sodelovanja. Treba je prodirati z ljubečo mislijo v srce tujega sveta, med tujce bi smeli popotniki prinašati le najboljše, najplemenitejše lastnega rodu in sprejeti vdano in ponižno, kar najboljšega in najplemenitejšega najdejo v tuji deželi. Le s tako duševno predpripravo bi smel človek popotovati, a danes je tudi najdaljše potovanje le nekaj »pick-nick«; potniki obiskujejo daljne dežele na tračnicah turizma in se ustavljajo v velikih hotelih, ne da bi potrkali na vrata skromnih hiš in spoznali pravi značaj ljudstva, ne da bi prodrli v tajne ter svetišča duha. Iz tega se rodi nerazumevanje in razpor.«

Kot godba je plaval mehki Tagorejev glas, otroškemu podoben, po sobi in nas omamljal z mogočno silo. Angleški jezik, ki je vse prej nego melodičen, je dobil v njem čudovito sladkost. Kdo je ta človek v meniški halji, ki pred njim sedimo kot nebolgli učenci in pijemo iz njegovih ust? A njegove besede so pele dalje:

»Ustanovil sem šolo ob Gangesu in jo imenoval »Visva bandi«, to je »Vsečloveški glas«: glas, ki naj diha iz Indije in naj nudi svetu, posebno Evropi, ves zaklad naših duhovnih vrednot. V neznanem kotu Indije se nahaja, a v njej je volja, ki gori kot večna baklja in je znak stanovitnega na-

Dnevne novice.

prigibi Din 240.— Na platno s palicami Din 360.— Kdor ima pa kak star na platno kaširan zemljevid, ki ima vsaj velikost 180 x 146 cm, ga lahko pošlje Jugoslovanski knjigarni, ki ima zemljevid v razprodaji, da ga prelepi z novim zemljevidom, kar bo oskrbela proti mali odškodnini.

pr Saint-Saens slavni francoski skladatelj je zastopan na komornem koncertu, ki ga priredi Filharmonična družba s sodelovanjem Tkalčičevega tria v ponedeljek, dne 16. t. m. s svojo skladbo Trio za gosli, čelo in klavir. Saint-Saens je eden najslavnejših francoskih komponistov, ki se je v brezštevilnih svojih delih posluževal klasičnih form, vendar pa ni v svojih delih zametaval modernih sredstev, s katerimi je dosegel po večini tako močne in globoke utise, da je krog njegovih glasbenih občudovalcev po vsem svetu brezštevilnih. Trio je eno najlepših njegovih komornih del. — Vstopnice v Matični knjigarni.

pr V. mladinsko muzikalno predavanje, ki se vrši 15. t. m., ima na svojem sporedu izključno le skladbe za godalni orkester nordijskih komponistov. Skladbe za godalni orkester so tiptične za glasbo naših severnih narodov o kojih pomenu in glasbi govori dvorni svetnik dr. Mantuan. Najzanimivejša točka sporeda je Griegova suita izza časa Holberga, ki je bil začetnik klasične dansko-norveške glasbene literature. Celotni program izvaja godalni orkester 27 godbenikov pod vodstvom prof. Karla Jeraja.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 8. uri zvečer.

Petek, 13. febr.: »Rosmersholm«, premijera. Red F.

Sobota, 14. febr.: »Stričkove sanje«. Red C. Nedelja, 15. febr. ob 3. uri pop. »Pepeluha«, mladinska predstava. Izven. — Ob 8. uri zvečer »Rosmersholm«. Izven.

Ponedeljek, 16. febr.: »Magdala«. Red B.

C'ERA:

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Petek, 13. febr.: Zaprto.

Sobota, 14. febr.: »Don Juan«. Red A. Nedelja, 15. febr. ob 15. uri pop. Smrtna tarantula in karakteristični plesi. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Narodno gledališče v Mariboru.

Četrtek, 12. februarja: »Mignon«. Ab. A. Petek, 13. februarja: »Pri čaju«. Ab. B (kup.).

Slov. marionetno gledališče.

Kakor že objavljeno, se otvori v nedeljo 15. t. m. ob 3. pop in ob 6. zvečer po dolgem premoru peti sezona slov. marionetnega gledališča, katerega sedaj upravlja teles. kultur. društvo »ATENA« v Mladiki. Repertoar te sezone bo poleg »Princa Rožencveta in Lilijane«, obsegal sledeče igre: Dr. Faust, Obuš Maček, Carobne gosli, Tri želje, Preskušnja, Gašperček-slikar in še nekatere druge, po možnosti tudi slovenske izvirne igre. Ape-liramo na naše občinstvo, da s svojim posetom omogoči tej mali umetniški instituciji uspešen razvoj. Kajti vedno bolj uvidevamo nujnost potrebe tega gledališča, ki naj nam s svojo čarobno mičnostjo in pravilnostjo, ki jo ogrinja diha prave umetnosti, postane pravo zatočišče, ne samo deci, temveč tudi odraslim. — Predprodaja vstopnic se vrši v nedeljo od 10. do 12. dop. v Mladiki.

Poravnajte naročnino!

pora. Morda ne bo rodila sadov, a to me ne vznemirja, zakaj zorenje sadov nakloni lahko le Previdnost. A globoko vero imam, da bo moje delo imelo uspeh, in da bo moj dar — dar za vse! Velike vrednote duha nimajo določnih namenitev; pesmi poetov, zakladi umetnosti, razkritja modrecev niso last enega naroda, ampak človeštva. V imenu Indije govorim in odpiram vrata moje dežele, ki so tudi vrata mojega srca.

Tagore je obmolnil. Sklonil je glavo, ki je blestela na rdečem baržunu naslonjača v motnem sijaju srebrnih las. Ko je dvignil oči, so se srečale z mojimi in v meni se je zavedlo: »Nisi Sozima, nisi! Le lik imaš njegov! Braman si in Budhov ogenj žari iz tebe z neodoljivo silo, ki me pali. A v meni išče Aljoša starca Sozimo, v katerega naročju bi skril svoj obraz!«

Danes zjutraj, ko je luč, nebeška luč sijala z neba v laguno in iz lagune v nebo, sem šel, da se poslovim od Tagoreja. Našel sem ga, ko se je ravno vračal s sprehoda. Z obema rokama je prijel za mojo desnico, ki je vtonila v njima, ko golobica v gnezdu. Na njegovem čuda lepem, preroškem obrazu je ležal odsev luči, ki je lila s kanala.

»Good bye!«

»Good bye!«

V večerni zarji se je Tagore ukrca in odplul svojemu solncu nasproti...

— 70 letnica zagrebškega nadškofa. Dne 11. t. m. je praznoval zagrebški nadškof dr. Ante Bauer 70 letnico svojega rojstva. Tem povodom so se oglasile v nadškofiji mnoge številne deputacije in posamezne osebnosti, da splošno spoštovanemu in priljubljenemu cerkvenemu knezu čestitajo. V imenu mesta Zagreba je čestitala nadškofu deputacija občinskih svetnikov z županom Heinzlom na čelu. — Nadškof dr. Bauer je bil rojen l. 1855. v Breznici pri Sv. Ivanu Zelina kot sin priprostim staršem, ki so bili v službi na nadškofjskem posestvu. Ker je bil izredno nadarjen, so ga poslali v šole. Višje nauke je dovršil v Budimpešti in na Dunaju. Še mlad je bil izvoljen za kanonika v Zagrebu, l. 1911. je bil posvečen v škofa in imenovan za koadjutorja obojemu nadškofu Posiloviću. Ko je le-ta l. 1914. umrl, je bil dr. Bauer imenovan za njegovega naslednika.

— Starostni predsednik narodne skup. Šine bo, kakor pišejo listi, 80 let stari Davidovič poslanec Arso Lazić, izvoljen v bregalniskem okrožju.

— Šolska zadeva. Nekaj sem bral v »Jutru«. Zasedoval sem vso zadevo in doznal, da je prišla iz šole in sicer iz vrst UJU. Pri čajanki se je najbrže skuhal tisti nesramni dopis, ker po moji sodbi tamošnje UJU-evke pri vsej svoji liberalni domišljiji in zavisti niso zmožne, da bi sploh kaj spisal. Podplovati, bujskati, obrekovati, denuncirati, v teh in enakih, a za učitelje-vzgojitelje nelepih lastnostih, so mojstrice prve vrste. Zato pa ono, o čemer lažljivo piše »Jutro«, o vzglednih in marljivih osebah, se lahko v obraz tu ne samo na papirju pove učiteljci Premelčevi na Viču. Njena hčerka je temu živ in vsakdanji dokaz. Kaj takega se ne bi moglo sumiti o gđ. Hitejevi, tudi o značajni odpadnici Mrakovci, še manj o gospej Širiofovi, saj ti dve poslednji kot ženi živita v najlepši slogi in zvestobi s svojima možema. Pa proč s takimi budalostmi, tako z resničnimi, še bolj pa z izmišljenimi. Recimo resno in modro besedo. Tovaršice z Viča in izven Viča, ne sramotimo samih sebe pred javnostjo in ne ponižujemo svojega učiteljskega stanu s takimi in sličnimi dopisi! Menim, da sem povedal dovolj! Objavil sem ta dopis, ker mi je pri srcu stanovski ugled. — N. N., učitelj v Ljubljani.

— Davčni vijak. Meseca oktobra je Davidović-Koroščekova vlada sklenila, da se davčne eksekucije ustavijo za toliko časa, da bo vlada ročila nekaj važnih finančnih zadev, ki bi bile utegnile davčne eksekucije popolnoma ustaviti. Sedanja vlada je za časa volivnega boja pri tej odredbi ostala. Sedaj pa bodo začeli davke zopet energično iztirjevati in tudi eksekucij bo prav lepo število. Novi ukaz stopi v veljavo že dne 15. februarja.

— Šteje vojnih let. Državni svet je izdal s odlokom št. 33.427 z dne 16. dec. 1924 važno razsodbo glede štetja vojnih let. Pošini nameščene J. K. v B. se je pritožil proti prevodbi, ker mu niso šli let vojaškega službovanja ob vojnem času. Državni svet je razveljavil prevedbo pošnega ministra in ugodil pritožbi J. K., kateremu je priznal vsa leta vojske tako v pokojnino kakor tudi v napredovanje. Pri tej razsodbi se je državni svet opiral na naslednje avstrijske predpise: Dvorni dekret št. 47.388 z dne 21. nov. 1882 (P. G. S. št. 60); zakon o vojaški oskrbi osebja c. in kr. vojske, vojne mornarice in domobranstva z dne 27. dec. 1875; dekret finančnega ministrstva št. 4847 z dne 17. febr. 1892; ministrska naredba z dne 10. dec. 1915 (državni zakonik št. 362) in cesarska naredba z dne 9. junija 1915 (drž. zak. 361) o računanju vojnih let. Ta razsodba je velike važnosti za vse prizadete državne nameščence, zakaj nameščene J. K. ni bil oficir in je stopil v državno službo šele po vojski.

— Poročila se je v sredo dne 11. t. m. v Šmartnem pri Litiji bivša marljiva predsednica Orliškega krožka gđ. Anica Hostnikova iz Podroja pri Šmartnem s posestnikom Francom Povšetom, ki je zvest naš pristaš in vnet Orel. Mlademu paru iskreno čestitam.

— Napad na poslanca Pavla Radića. V torek zvečer je neznan mlad človek napadel poslanca Pavla Radića, ko je le-ta prišel iz prostorov Hrvatske zajednice. Neznane je Radića večkrat udaril po glavi s palico. Na Radićev klic so prihiteli iz Zajednice sosedi in prijatelji, ki so napadalca pretepili in ga nato izpustili.

— Za izboljšanje železniškega voznega parka je Glavna kontrola dovolila kredit 104 milijonov dinarjev.

— Stare rimske mesto v Jugoslaviji. V okolici Gradskega ob Vardarju so izkopali zanimivo staro mesto, Stobi imenovano. Odkopali so temeljne zidove več cerkva in enega gledališča. Arheologi pravijo, da so cerkve iz 6. stoletja. Gledališče je iz belega marmorja in najbrž starejše kakor cerkve. Vsi sedeži gledavcev imajo napise in mislijo zato, da so imela gledališča že takrat stalne naročnike. Zlasti pogosto bereš imena Evlihos, Gratton, Julianos, Evharistos, Philippos; na mnogih sedežih so samo začetne črke. Značilno je, da ni nobenega ženskega imena zraven, in domnevajo, da žensk sploh niso pustili k predstavam. Napisi so grški, ker so tam tedaj sploh grško govorili, uradni jezik je bil pa

latinski. Dobili so namreč tudi prav staro kamenito tablo, na kateri je vrezano v latin-skem jeziku posvetitev cesarju Hadrianu (117 do 138 po Kr.). Ob začetku krščanske dobe je bil Stobi med najbogatejšimi mesti na Balkanu in ena najmočnejših trdnjav. Kot obmejna trdnjava rimske države je imelo mesto zlasti nalogo, da je odbijalo od severa prihajajoči vihar preseljevanja narodov. Izkopavanje se bo nadaljevalo in upajo na najdbe iz še starejših časov.

— Ivan Meštrovič o jugoslovanstvu. V jugoslovanski reviji »Kolo« v Newyorku je objavil kipar Ivan Meštrovič povodom razstave svojih del v Ameriki lep članek, v katerem pojasnjuje svoja dela in svoje ideje. O jugoslovanskem narodnem problemu piše: »Kakor v splošnem, vsečloveškem življenju, tako želim, da tudi v našem narodnem življenju dosežemo harmonijo: harmonijo med ljudmi in zemljo, na kateri živimo in od katere živimo, med vasjo in mestom, med neukimi in učenimi, a nad vse pa harmonijo med našimi plemen. Na ljubo tej harmoniji sem se na svoj način udeleževal borbe za svobodo in zedinjenje našega naroda, ker sem bil prepričan, da se more v svobodi moč duha bolje izraziti in doseči skladnejše brnenje strun. S tem namenom in v želji za to harmonijo sem pred vojno in začasa vojne skušal kolikor mogoče doprinesei za ugled naše Srbije tudi na kulturnem polju, da bi tako bilo olajšano njej in nam vsem priti do cilja. Na ljubo tej harmoniji se danes radujem čim dalje odkritejši samozvesti nas Hrvatov in bratov Slovencev, ker sem prepričan, da bo ta samozvest potem, ko se naše sile koordinirajo, čim večji prispevek k naši splošni zavesti. Potrebno je, da pridejo vse naše narodne sile in posebnosti do izraza, da se tako čuje zvok vseh strun na naših goslih, kajti samo ena struna ne daje in ne more dati popolne harmonije, pa tudi ne prave veljave melodiji. Jaz želim to našo harmonijo in verujem vanjo in že čujem v duši njeno lepoto. Tako pojmem jaz naše jugoslovanstvo. To mora biti harmonija raznih zvokov vseh naših strun.«

— Zaradi stanovanjskih težav v smrt. V Zagrebu se je s ciankalcijem zastrupil upok. višji nadzornik državnih železnic P. Lj. Stageschmidt. Pustil je pisma, v katerih naznaja, da gre v smrt zaradi dolgotrajnih stanovanjskih težav. Vse svoje precejšnje premoženje je zapustil svoji gospodnji Pavli Feitscher.

— »Obilice« izlet na Poljsko. O veliki noči priredi belgrajsko akademsko pevsko društvo »Obilice« izlet na Poljsko, kjer ostane približno 14 dni. Obišče vsa glavna oziroma večja mesta: Lvov, Vilno, Varšavo, Lublin, Lodz, Kastavice, Poznanj, Krakovo ter priredi več koncertov.

— »Krakovski zbor« v Belgradu. Sredi meseca marca t. l. pride v Belgrad znani poljski »Krakovski zbor«, ki priredi svoj koncert.

— Umrljivost v Belgradu. V Belgradu je umrlo l. 1923. vsega 2539 oseb. Smrtni vzroki so bili sledeči: V 307 slučajih ali 11.3% akutne nalezljive bolezni; v 633 slučajih ali 24.9% jetika raznih oblik; v 318 slučajih ali 12.2% pljučne bolezni; v 244 slučajih ali 9.2% bolezni trebušnih organov; v 66 slučajih bolezni ledvic; v 197 slučajih bolezni srca in krvnih žil; v 185 slučajih bolezni možgan in živčnega sistema; v 81 slučajih rak in podobne bolezni; v 19 slučajih razne druge ženske bolezni; starostna onemoglost 47; prirojena slabost novorojenčkov v 35, sifilis v 32, nasilna smrt v 91, uboj v 3, samoumor v 40, razne druge bolezni v 141, neznani vzroki v 100 slučajih.

— Uboj v kavarni. V kavarni »Srpski kralj« v Somboru je dobrovoljec Nikola Snejčević s nožem napadel policijskega narednika Ribarova, ki je nato Srečjuškega ustrelil iz puške. Ribarova niso zaprli, pač pa so proti njemu uvedli preiskavo.

— Pobegli čevljar. Iz Čermošnjice je pobegnil samski čevljar Ivan Grm, doma iz Bušinec pri Toplicah na Dolenjskem. Fant, ki je samostojno izvrševal čevljarsko obrt, je odnesel strankam več blaga, ki so mu ga prinesle za izdelavo čevljev; gostilničarki Rozaliji Pečaver pa je ostal dolžan hrano za dve osebi za dva meseca. Napravil je strankam občutno škodo, ki pa še ni popolnoma dognana.

— Atentat v Newyorku. V Newyorku je Kora Spalajković, hči jugoslovanskega diplomata, streljala na tamkajšnjega milijonarja Adolfa Hupfla in ga težko ranila. Vzrok ljubezenske spletke. — Iz Belgrada javljajo, da ima poslanik Spalajković samo 12letno hčerko, ki se vzgaja v nekem pariškem zavodu.

— Še ena tihotapska afera s svile. Kakor v Sarajevu je došla te dni tudi v Zagreb sumljiva Wertheim blagajna. Začeli so jo preiskovati in našli med stenami, kjer bi imel biti pepel, 130 kg svile. Pošiljatev je bila naslovljena na potvorjen naslov. Spedijska tvrdka Dalić in dr., ki je v stvari posredovala, pravi, da ni vedela za vsebino blagajne.

Iz Primorske.

— Nasilje nad vestje. Goriški šolski nadzornik Karel Rubbia je poslal celokupnemu podrejenemu učitelstvu poziv, naj priporočijo s svojimi prispevki, da postane vsako šolsko vodstvo dosmrtni član znanega dru-

štva »Dante Alighieri«, katerega namen je raznarodovanje narodnih manjšin. Potemtakem se ukazuje tudi slovenskemu učitelstvu, da z lastnimi prispevki pomaga pri poitalijančevanju svojega naroda. To je kulturnega naroda nevredno ravnanje.

— Novi goriški podprefekt. Novi goriški podprefekt markiz Francesco di Sani je bil takoj po okupaciji komisar sežanske občine, potem je kratek čas služboval v Trzinu in zadnjih pet let je bil podprefekt v Kopru. Vživa glas sposobnega uradnika, ki zna morda vsaj nekoliko tudi slovensko. Po rodu je Sardinec.

— Tržaška okolica dobi električno razsvetljavo. Tržaški občinski svet je v svoji zadnji seji sklenil, da se razširi električno omrežje na Barkovlje, Grinjan, Opčine, Prosek, Kontovelj in Sv. Križ.

— Sostanek srednješolskih učiteljev vseh treh Benečij. V prvih dneh marca se vrši v Benetkah prvi splošni sestanek srednješolskih učiteljev iz treh Benečij. Razpravljali bodo o strokovnih vprašanjih.

— Trije gasilci žrtve dolžnosti. V Trstu je te dni nastal ogenj v podjetju za izdelovanje pečatnega voska v ul. Oliveto. Prihtel je oddelček mestna požarne brambe. Med gašenjem je nastala v podzemskem prostoru eksplozija plinov. Pri tem so dobili trije gasilci: 59 letni Gasparutti, 40 letni Listuzzi in 28 letni Milautz po vsem telesu težke opekline. Ponesrečence so prinesli v bolnišnico, kjer jih je obiskal župan sen. Pitacco v spremstvu več drugih funkcionarjev.

— Potres. Dne 11. t. m. zvečer ob 18.45 so šutili v Anconi dva precej močna potresna sunka. Škode ni bilo.

— Cepljenje proti škrlatici. V Trstu in okolici že dalj časa zelo razširja škrlatica. Mestni zdravstveni urad je zato sklenil uvesti cepljenje proti škrlatici. Cepljenje se bo vršilo po šolah, vendar le na otrokih, katerih starši to dovolijo.

Iz Štajerske.

— Smrtna kosa. V ponedeljek je umrla v Pilšanju učiteljica in voditeljica tamkajšnje šole Kristina Bernhard. Na Pilšanju je učila skozi tri rodove: 47 let. Bila je izvršna učiteljica in je pred 14 leti izumila posebno metodo za učenje čitanja v prvem razredu, katere so se oprijeli tudi na sosednjih šolah.

— Za okrajnega glavarja v Konjicah je imenovan Dragotin Trstenjak, tajnik upravnega sodišča v Celju.

Iz Ljubljane.

— Opozorjamo na nocojšnji V. Prosvetni večer, ki se vrši ob 8. uri v Ljudskem domu. Večer je posvečen Bosni in Hercegovini. Slioptične slike bodo nudile obilo užilka prijateljem romantičnih pokrajin.

— Mestne tehtnice. Neka posestnica iz ljubljanske okolice je prodala vola nekemu ljubljanskemu mesarju. Dogovorila sta se, da bosta vola tehtala na dveh mestnih tehtnicah. Na uradni mestni tehtnici je vol tehtal 365 kg, na mestni tehtnici na klavnici pa 345 kg, torej 20 kg manj. Zadeva je bila javljena mestnemu magistratu, ki je uradno ugotovil, da je tehtnica na klavnici diferirala za 20 kg. Ker se na tehtnici na klavnici tehta dan za dnem obilo živine in je tehtnica diferirala za 20 kg, nastane vprašanje, kdo bo povrnil škodo številnim kmetom in drugim, ki so bili vsled tega silno oškodovani. Odkar so na magistratu kar trije gerenti, so še mestne tehtnice odnovevale.

— Umrljivost v Ljubljani. Marija Fabjan, bivša perica, 82 let. — Fran Verstovšek, delavec, 45 let. — Marjeta Petelin, vdova jetniškega paznika, 80 let. — Ana Šarc, posestnica, 67 let. — Anton Beguš, hiralec, 14 let. — Ivana Schrimpf, vdova železniškega službenca, 77 let. — Marija Goršič, čevljarjeva žena, 77 let. — Ivana Božič, zasebnica, 60 let. — Josipina Oblak, žena umirovljenega sodnega oficijanta, 81 let.

— Ljubljanska porota. Pomladansko zasedanje ljubljanske porote sicer še ni natančno določeno, določenih pa je že več slučajev, ki pridejo na vrsto pri tem zasedanju in sicer: Miha Meserko § 140 — uboj; Vinko Ravnihar § 197 — goljufija; France Klemen § 197 in 183 — goljufija in poneverba; Josip Mayer § 197 — goljufija; Ivan Kavčič § 125; Franc Jenko § 181 — poneverba in Josip Flis § 140 — uboj. — Bo še nekaj drugih slučajev, za katere pa še niso določeni dnevi razprave.

— Pasja taksa za leto 1925 v znesku 100 Din za vsakega psa se mora plačati najkasneje do 20. februarja 1925 v mestni blagajni (šolski dvorec št. 2/L). Kdor si ne bo pravočasno nabavil pasje znamke, bo moral v zmislu § 4 zakona z dne 12. avgusta 1922, Uradni list št. 429/131, plačati takso v dvojnem znesku.

— Vlom v gostilno. Neznani lopov je vlomil v gostilno pri »Dalmatincu« v Spod. Siskih na Vodnikovih cesti 9. Tat je odnesel gostilničarju Ivanu Lašanu kolo, vredno 1000 Din, 20 škatelj sardin, 100 cigaret in pa 500 Din gotovine. — Lašanu ukradeno kolo so našli drugi dan po vlovu na glavnem kolodvoru pred okretnico strojev. Vlomilec si brčkone ni upal kolesa prodati, in ga je pustil na kolodvoru, da bi odvrnil sum in zbegal zasledovanje.

Ij Prijet tat in slepar. Policiji se je posrečilo, da je aretirala v gostilni pri »Starim Tišlerju« v Kolodvorski ulici 18 letnega brezposelnega postopača Rudolfa Prince. Aretirali so ga, ker je poneveril na zvijačen način Josipu Kukmanu v Ljubljani 200 dinarjev. Polg tega pa ga išče ljubljansko sodišče tudi še radi več drugih goljufij in pa sleparij. Kot vse kaže je napravila policija z njim dober lov in je vjela zelo nevarnega tiška.

Ij Policijske vesti. Anton Vrhove, ki je bil osumljen tatvine 1300 Din vredne suknje, je bil pri sodišču oproščen, ker se je izkazalo, da je nedolžen. — Aretirana sta bila dva radi pijanosti in eden radi sicer ena radi tatvine, ena radi vloma, 8 radi prestopka cestno policijskega reda in po ena radi javnega pohujšanja, radi kaljenja nočnega miru in radi pijanosti. Eden je bil ovaden, da je ubil tuje psa.

Prosvetna zveza.

Sporod V. Prosvetnega večera, ki se vrši danes zvečer ob 8. uri v Ljudskem domu, je kaj zanimiv. Ga. Pleničarjeva, rojena bosanka, bo deklamirala: Škarica: Zaboravljeni kralj. Dijaški oktet bo zapel pesem: »Oj ta soldaški bobenc«, ki se je prvič oglasila, ko so slovenski fantje korakali v Bosno. Druga pevka točka je: Što čutiš Srbije tužni? Predavanje v Bosni bo zelo zanimivo. Predavatelj g. prof. Mazovec je znan kot izborni ljudski predavatelj in bo brez dvoma obilo zabavnega vpletel med tvarino. Skioptične slike nam bodo odkrivala krasoto in divjo romantiko Bosne in Hercegovine. Lepa prilika se torej nudi tako učenci se mladini, kot drugemu občinstvu, ki želi spoznati to odnekaj tako zatirano deželo. Čimbolj bomo spoznali posamezne pokrajine naše širše domovine, tem večja bo brezdvoma ljubezen do naše države.

Turistika in sport.

POSET SLOVENSKEH PLANIN V LETU 1924.

Poset lepih slovenskih planin narašča leto za leto tako od domačinov kakor tudi od tujcev. Ta pojav ni razveseljiv samo iz narodnogospodarskih ozirih, ampak tudi iz zdravstvenega stališča. Omalovaževati pa ne smemo pri turistiki njene posebne naloge, namreč pospeševanje in razširjanje domoznastva, ki vzbujajo med ljudstvom ljubezen do lastne grude in mu utrjuje ponos do svoje domovine.

To častno in veliko nalogo vršijo v Jugoslaviji razna planinska društva. Izmed vseh je pač najbolj agilno Slovensko planinsko društvo. Po dolgem času nam je možno podati točno statistiko o obisku slovenskih planin v območju gori omenjenega društva, ki je deloma razvidna iz druge številke »Planinskega vestnika«. Obisk slovenskih planin je preteklo leto radi neugodnega vremena sicer trpel, vendar pa še izkazuje izredno visoko število, ki znaša v celi Sloveniji 42.338 obiskovalcev. Od celotnega števila odpade na osrednji odbor 25.403 posetnikov. Po državljanstvu je obiskalo gore 39.493 Jugoslovancev in 2.845 inozemcev. In sicer: 1063 Čehoslovakov, 387 Nemcev, 647 Avstrijcev, 421 Italijanov, 60 Angležev ter 27 Francozov. Če primerjamo število obiskovalcev posameznih podružnic, ki imajo planinske kočje, vidimo, da je imel osrednji odbor SPD največ obiskovalcev t. j. 25.408 ljudi. Nadaljni posetniki odpadejo na Podravske podružnice: 3321; na Mariborsko: 3187; Savinjsko 2906; Kranjsko 2527; Mislinjsko: 1617; Celjski odsek Sav. podružnice: 1162; Kranjskogorska: 979; Posavska: 798 in Radovljanska: 438. Najbolj obiskane so bile Julijske alpe, ki štejejo 13.696 obiskovalcev, potem Kamniške planine s 13.086 obiskovalci, nato Karavanke z 9048 in Pohorje z 6508 obiskovalci. — Izmed vseh planinskih postojank v Sloveniji je bila najbolj obiskana idilična Kamniška Bistrica, ki šteje 3335 obiskovalcev. Druga dobro obiskana točka je romantična dolina Vrat z Aljaževim domom, katerega je posejilo 3294 turistov. Temu častno sledi Triglavski dom na Kredarici z 2521 obiskovalci, ki je gotovo v celem času svojega obstoja topot dosegel rekord. Kot višinska postojanka je pa po številu obiskovalcev Triglavski dom na Kredarici najboljše obiskana točka slovenskih planin v preteklem letu.

ŠTUDIJ IN TELESNA KULTURA.

Pogosto čujemo, da sta telesna kultura in študij dve stvari, ki se izključujeta. »Mi smo čisto zdravo rastli brez vsake telesne vzgoje,« nam trdijo gotovi stari profesorji, »naši mladi učenci naj le živijo, tako kot smo mi, predvsem, ker telesna vzgoja normalni potek šolskega študija resno ogroža.«

Nasprotno pa govore telovadni učitelji: »Če hočete postati krepki možje, pustite suhi in nekoristni študij in posvečujte prosti čas predvsem telesni vzgoji, potem pa sportom. Telesna vzgoja, ki vas jo učim, mora prednjačiti pred vsem in vas zanimati nad vse, ona je naravnost v nasprotju s preobilico vaših šolskih ur.«

Mladi človek ne ve, kaj naj misli o takih nasprotujočih si izjavah. Koga naj posluša? Staroga gimnazijskega profesorja ali mladega

učitelja telovadbe? V resnici noben izmed obeh nima prav, kajti telesna kultura in študij se prav lepo skladata, seveda pod pogojem, da jima je odmerjen prostor in čas, ki jima gre. Pa ne samo, da se skladata, temveč tudi izpolnjujeta drug drugega.

Telesna kultura pomaga razvijati splošno harmonijo telesa vsake osebe. Brez tega razvoja se izpostavlja dijak veliki nevarnosti, ker je že v zgodnji mladosti navajen na nehigijensko sedeče življenje. Telesna vzgoja mu razvija mišice, jim daje prožnost, poveča vdihavanje in jača mlado, rastoče telo. Tako postane slednji iz dijaka krepkega možaka. Študij pa daje istemu dijaku rudimentarno znanje, ki mu bo dovolilo, da si zažrtja svojo pot v življenje: to znanje, izpolnjeno pozneje s skušnjami, bo ustvarilo celega moža. Postati krepak, v vsakem oziru popoln mož, je torej cilj, ki ga mora danes dijak imeti pred očmi. Dosegel ga bo pa le, ako posvečuje natančno določen del svojega časa študiju, drugi del pa telesni kulturi.

Toda, mi bi ugovarjal marsikateri dijak, saj imamo le silno malo časa na razpolago za telesno vzgojo. Šola in priprava za šolo nam jemljeta skoraj ves čas od jutra do večera. In kam naj pa gremo v svojem prostem času? Saj ne poznamo zavoda, kjer bi se lahko telesno izobraževali. Sicer ima naša šola lepo telovadnico z vsem potrebnim orodjem, toda tu smemo biti le dve uri na teden.

Iz takih ugovorov spoznamo one dijake, ki jim manjka volje do telesne in sportne izobrazbe. Saj dobro vedo, da imamo telovadnico in sportna društva, ki jih z največjim veseljem sprejmejo v svojo sredo in jih brezplačno navajajo k telesni vzgoji, katere v današnjih prilikah na žalost ne dobe v šoli.

Turneja Uruguaycev po Severni Ameriki. Ravnokar so pogajanja končana. Uruguaysko moštvo bo odpotovalo 27. t. m. iz glavnega mesta Uruguaya Montevideo in se bo šele 23. maja vrnilo iz New Yorka nazaj v domovino. Dosedaj so se pogodili za devetnajst iger, pa pride morebiti še kakera zraven. Prvič bodo igrali 21. marca, in sicer proti klubu Indiana Flooring Company; ta klub je sploh vse turneje angažiral. Za Uruguayce se je potegovalo nad 500 ameriških in kanadskih klubov. Ze sedaj se pripravljajo na prvi dve igri; nogometna igrišča v Ameriki so majhna, komaj za 10.000 do 20.000 gledavcev. Zato so si izbrali rajši igrišča, kjer se igra ameriški narodni šport base-ball in ki imajo prostora za 100.000 do 200.000 posetnikov. Imenovani klub je med vodilnimi profesionalnimi klubi, moštvo je sestavljeno iz sedem raznih narodnosti, med njimi so nekdanji angleški in škotski profesionali. Čisti dobiček prvih iger bo šel v dobrodelne namene. Ker bo — tako smo že poročali — uruguayški prvak Club national de Montevideo skoraj istočasno šel v Evropo, je nogometni svet zelo radoveden, ali bo moral oddati igravce Petrone, Searone, Nasazzi, Urdinarau, Romano in Andrade narodnemu moštvu za turnejo po Severni Ameriki ali pa bo v kompletini sestavi nastopil v Evropi.



Izpred sodišča.

Tatvine na železnici. Ivan Vode iz Ljubljane je ukradel na državni železnici iz zaklenjene, za prevoz oddane ročne prtljage razno blago, kakor žlice, vilice, zlato uro z briljanti, zlato ovratno verižico, uro, uhane z biseri, več obleke, perila in čevljev. Tudi je posedoval pištolo brez oblastnega dovoljenja. Njegova žena Katarina je en del tega blaga dobila od moža v svrhu vnovčenja. Ko je pa bila tatinska dvojica aretirana, je prikrila en del ukradenega blaga njihova znanca Marija Nograškova in ga je skrila v podstrešju. Pri Vodu so našli tudi več ponarejenih ključev za odpiranje prtljage, kar kaže, da je mož že del časa segal v tuje kovčke in košare. Obtoženec je prvotno tajil tatvino in je trdil, da je vse to blago padlo iz košare, ki se je slabo zaprta, sama odprla med prekladanjem. Ko pa so mu predložili nepobitne dokaze, je mož umolknil. Obsojeni so bili vsi trije in sicer Vode na eno leto težke ječe radi tatvine, njegova žena na 5 mesecev, ker si je pridobila ukradeni blago, Nograškova pa na dva meseca ječe, ker je povodom aretacije Vodegovih skrila ukradeni blago pod streho.

Zbrihtal se je! Pri nekem mizarju v Lomu je naročil neki Ljubljanečan novo opravilo. Pogodila sta se končno za zahtevano mizarjska dela za 20.000 kron in sta napravila kupčijo tudi pismeno. Kmalu na to pa je zahteval mizar mesto 20.000 kron 26.000 kron. Napravil je namreč iz četrte ničle šestico in je hotel na ta način ogoljufati svojega naročnika kar za 6000 kron. To na se mu ni po-

srečilo, ker je videla prvotno pismo z vsoto 20.000 kron tudi naročnikova soproga in je bila šestica tudi tako nerodno ponarejena, da se je na prvi hip poznalo, da je bila številka kasneje ponarejena. Na tozadevno ovadbo so vsled previdnosti zaplenili pismo in vtaknili podjetnega mizarja v preiskovalni zapor. Državni pravdnik pa ga je težil radi popačenja zasebne listine v škodo naročnika. Mož je prvotno tajil in trdil, da sta se pobotala res za 26.000 kron. Ker pa tega ni mogel na noben način dokazati, je bil obsojen na 6 tednov ječe in mora plačati vse stroške.

Slaba kupčija — nepreviden nakup. — Ana Varšekova, služkinja, je ukradla svoji gospodnji moško obleko, katero je prodala nekemu starinarju za 250 Din. Obleko je gosposinja kmalu pogrešila, kmalu pa so tudi našli starinarja, ki jo je kupil in mu jo zaplenili. Mož je bil obtožen radi nakupa sumljivega blaga. Pri obravnavi je ugotovil mož, da je bila Varšekova, ko je prišla k njemu, jaklo čedno oblečena in je trdila, da je ta obleka njenega pokojnega očeta in jo ne more rabiti. Sodnik je vpošteval zagovor in je moža sicer oprostil, vendar pa je bila ta kupčija draga. Sam je potožil sodniku: »Za en tisoč sem se obrisal in še štempelne moram plačati!«

Po svetu.

sv Smrt nemškega učenjaka. Dne 9. t. m. je umrl v Karlsruhe odlični kemik prof. dr. Engler v visoki starosti 83 let.

sv Kaj svetuje veliki trgovec. Angleški dnevnik »Daily Express« poroča, da je neka velika trgovina najela svojo tretjo stran omenjenega lista za celo leto. List izhaja 312 krat na leto in dogovor se nanaša na nič manj nego 2184 kolon ali na več ko 260 štirijakih metrov površine. Sir Sidney Skinner, ravnatelj omenjene firme, je rekel pri sklepanju pogodbe: »Naša trdika se je razmahnila in zrasla samo z inserati in zato se držimo načela: Kakera trgovina nima denarja za inseriranje, napravi najbolje, da objavi samo en inserat, in sicer naznanjajoč, da je ta trgovina naprodaj!« Ali z drugimi besedami: da izroči trgovino spretnosti in moderno previdnosti osebi.

sv Nazadovanje plovbe na Labi. Hamburgski statistični urad poroča, da je dospelo leta 1924 po Labi v Hamburg vsega 18.686 ladij s 5.409.738 tonami, dočim je priplulo l. 1913. po Labi v hamb. luko 33.772 ladij z 10.760.067 tonami. Odplulo pa je iz Hamburga po Labi nazvgor lani 18.420 ladij s 5.282.266 tonami, leta 1913. pa 39.780 ladij z 11.184.618 tonami. Promet na Labi se je torej po vojni zmanjšal za 50%.

sv 30.000 kg starega avstrijskega drobiža naprodaj. Kremniška državna penzernica razpisuje dražbo 10.000 kg bivših avstrijskih železnih dvovinarskih in 21.000 kg medenih 10vinarskih novcev.

sv Širjenje brezžičnega telefona na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem je bilo še lansko jesen samo 471 sprejemnih postaj brezžičnega telefona, koncem januarja t. leta pa že nad 3000. Število vsak dan narašča.

sv Regulacija Donave v devinskem odseku. Letos začne Češkoslovaška in Avstrija regulacijo Donave v devinskem odseku. Dela bodo trajala 3 leta; češkoslovaška država bo prispevala k stroškom 1 milijon Kč. V komarnskem odseku zgradi Češkoslovaška novo pristajališče.

sv Politični zločini na Ogrskem. V razpravi o proračunu justičnega ministrstva v madžarskem parlamentu je poročevalec opozarjal na velike stroške, ki jih ima država z oskrbovanjem kaznjencev. Vse ječe so prenapolnjene in število kaznjencev znaša danes, ko šteje Ogrska 8 milijonov duš, ravno toliko kakor tedaj, ko je štela 20 milijonov prebivalcev. Danes je vsak 768. ogrski prebivalec v ječi. To naraščanje kaznjencev gre pred vsem na račun političnih zločinov.

sv Praška in brnska nemška tehnika se združita. Češkoslovaška vlada namerava iz štedljivosti združiti praško in brnsko nemško tehniko na ta način, da se praška tehnika prenese v Brno.

sv Rekord tiskovne svobode v Italiji. Dne 5. februarja je bilo glavno glasilo socialistične stranke v Italiji »Avanti« — petdesetih zaplenjeno.

sv Novo zakonsko pravo v Rusiji. Ruska sovjetska vlada je v zadnjem času nanovo uredila zakonsko pravo. Novi zakon pomenja nasproti prejšnji anarhiji precejšen napredek ter se kolikor toliko približuje zakonskim predpisom ostalih evropskih držav, vendar zakon niti oddelč ne zagotavlja tistega visokega pravnege stališča, ki ga zahteva zanj krščanstvo. Zakon določa: Zakon more kleniti vsak mož, ki je dopolnil 18. leto, in vsaka žena, ki je dopolnila 16. leto. Poroka se izvrši z navadnim vpisom pri pristojni oblasti. Cerkevnega zakona država ne priznava. Vpis ni dovoljen, ako je eden izmed obeh slaboumen. Dalje je zabranjen zakon med brati in sestrami ter med neposrednimi krvnimi sorodniki. Mož in žena smeta nositi skupno ime, ako to izrečno pri vpisu zahtevata, drugače obdržita vsak svoje ime. Zakonska zveza nima na državno pripadnost nobenega vpliva. Premožjenje, ki ga pridobita zakonca tekom skupnega življenja, pripada obojem delom. V slučaju, da postane eden izmed zakoncev nesposoben, da se sam preživlja, je njegov zakonski drug dolžan, da ga podpira.

Ločitev zakona je vsak čas mogoča. Nezakonska mati ima pravico, da naznani oblasti otrokovega očeta. Le-ta ima pravico, da tekom 14 dni vložil ugovor, drugače ga smatra oblast za zakonkega očeta. Ako prihaja pri ugotovitvi očetovstva več možkih vpoštev, so vsi prizadeti obvezani prispevati za vzdrževanje otroka in matere. Ako starši svoje dolžnosti ne izpolnjujejo, jim more sodišče odvzeti pravice do otrok. O vzgoji otrok odločata roditelja sporazumno. Ako do sporazuma ne pride, odloča okrajni varuh. Starši so dolžni, da šolajo svoje otroke, vendar brez sporazuma ne morejo sklepati o izkoriščanju delavne moči svojih otrok. Ako starši svoje otroke zanemarijo ali z njimi kruto ravnaajo, jim more sodišče otroke odvzeti in jih izročiti v varstvo varuhu. Otroci so dolžni preživljati svoje starše, ako tega le-ti sami niso zmožni. Ako tega lastni otroci ne morejo, preide dolžnost vzdrževanja na ostale najbližje sorodnike. Adopcija je dovoljena le na korist otrok. Otroci, ki so dopolnili 10. leto, odločajo o adoptiji sami.

Zanimivosti.

NEMSKA POLARNA EKSPEDICIJA.

Nemški geolog Krueger namerava prirediti ekspedicijo v polarne pokrajine in sicer na arktično ameriško otočje. Kakor znameniti Stefansson hoče živeti tudi on samo od tega, kar dežela sama da, torej brez evropske opreme in evropskih sredstev. Trajala bo pa ekspedicijska pet let; tako je preračuneno. Najprvo bodo poiskali delto velike reke Mackenzie in bodo ostali tam eno leto, da se bodo naučili načina, kako Eskimi lovijo. Drugo leto bodo potovali v deželo Victoria, jeseni in pozimi bodo pa v deželi Melville. V tretjem letu bodo prodrli čez najsevernejšo od Stefanssona doseženo točko proti domnevani Modri deželi in bodo raziskovali tamošnje okolice. Prezimili bodo na Longhead Island (island izg. ajland, je latinska beseda insula, nemško Insel — otok). Za četrto in peto leto je nameravano prodiranje proti severozahodu, kolikor mogoče daleč v pokrajino severno od Beringove ceste; morebiti bodo poskusili tudi delno prečkanje Severnega ledenega morja. Ona Modra dežela je hipotetični Harrisov kontinent, 2.500.000 kvadratnih kilometrov, ki ga je izračunal ameriški geofizik Harris l. 1911 po plimi in oseki.

SMRTNA KAZEN ZA LENUHE.

Inka so bili ob pridu Spancev v Južno Ameriko velik narod, ki je gojil poljedelstvo. Ostanke prekopov in vodovodnih naprav so dobili na več krajih Peruja. Inka niso poznali ne bogastva in ne revščine, država je skrbela za vse in je vse sama urejevala; celo v zasebno življenje se je vtičala. Inka so bili razdeljeni v tri razrede: kraljeva rodovina, duhovniki, narod. Najvišji duhovnik in poveljnik armade sta bila iz kraljeve hiše. Vsak mož, ki je dosegel 21. leto se je moral poročiti, in ravnotako vsaka deklica, ki je dosegla 18. leto. Vsakemu otroku je dala država košček sveta, ki ga je moral pozneje, ko je dorasel, sam obdelovati; dečki so dobili večje deleže kakor deklice. Vse delo je moral napraviti narod sam, vsakemu je bila dodeljena določena naloga. Nikdo ni smel delati čez svoje moči, na drugi strani so pa grozili s smrtno kaznijo vsakomur, ki je bil pri delu len ali prepočen. Duhovniki in kraljevski svet je obdelal narod v skupnem delu. Kraljeva rodovina je bila lastnica najvišjih delov dežele, ker jih po božje češčenju solnce najprvo obseja; ti deli so bili seveda obenem najmanj rodovitni. Druga tretjina, le malo boljša, je bila last duhovnikov; tretja najboljša, pa last naroda. Preostanke žita so spravili v velika skladišča, za čas vojne in slabih let.

SIR ISAAC NEWTON IN NJEGOVO KOSILO.

Neki gospod pride obiskat Isaaca Newtona prav pred kosilom. Ko vpraša po njem, mu odgovori sluga, da je Sir Isaac v svoji študijski sobi, kjer ni dovoljeno, da bi ga kdorkoli motil. Obiskovalec, ki bi bil zelo rad govoril z Newtonom, pravi, da ga počaka, dokler ne pride kosil, in sede lepo v obednico.

Za nekaj časa so prinesli kosilo — kuhano piščico pod pokrovom.

Mine ura, Sir Isaac še vedno ni bilo. Gospod je bil lačen in začne jesti piščančja. Ko konča pokrije prazno skledo in naroči slugi, naj skuha drugega piščanca za svojega gospodarja. Toda preden je bil skuhan, pride Sir Isaac kosil.

Ko dobi gospoda v obednici, reče: »Oprostite, prosim, Sir, da ste morali tako dolgo čakati. Toda samo dovolite mi, da najprej malo pokosim, ker sem lačen in truden. Takoj Vam bom na razpolago.« Nato vzdigne pokrov in ko vidi, da je skleda prazna, reče, smeje se: »Vidite, Sir, kakšni smo učeni ljudje! Popolnoma sem pozabil, da sem že kosil.«

ŠTEVILO ANALFABETOV

v moskovski guberniji cenijo na 80.000. Meseca avgusta je otvorila moskovska centrala družbe »Doli z analfabetizmom« pet novih glavnih filijalk in dvanajst novih okrajnih. V Moskvi je sedaj 73 filijalk te družbe, ki štejejo 5000 članov. Dosedaj je vpostavljenih v moskovski guberniji nič manj kot 2200 filijalk za pobijanje analfabetizma. Družba vzdržuje tu tudi nad 1000 ljudskih šol.

Gospodarstvo.

O razsodišču Ljubljanske borze za blago in vrednote zlasti o njegovi pristojnosti ter o razsodiščnih senatih.

Borzna razsodišča poslujejo po svojih lastnih, oblastno potrjenih pravilih. To institucijo lahko označimo sploh kot poseben privilegij trgov. stanu; pripušča namreč trgovcem, da si za razsojo svojih medsebojnih sporov izbirajo sami sodnike iz svojega stanu, postopanje pred sodiščem pa je skrajšano in tako urejeno, da morejo stranke pričakovati končnoveljavno rešitev spora v najkrajšem času, ne da bi pri tem trpela temeljitost razpravljanja in presoje. Pri Ljubljanskem borznem razsodišču se more n. pr. računati, da pride do končnoveljavne rešitve, oziroma do izvršilnega naslova povprečno v par tednih po vložitvi tožbe. Daljše trajanje postopanja utegne le izjemoma nastopiti. Borzno razsodišče sodi končnoveljavno. Proti njegovemu razsodilu ni priziva in sploh nobenega rednega pravnega leka, a eventualna ničnostna tožba ali pritožba ne ovira izvršbe razsodila.

Dajatev v denarju, ki se je naložila v razsodilu, se mora izpolniti v 24 urah. Za druge dajatve sme razsodišče določiti rok nad 24 ur in sicer za stranke, ki stanujejo v Ljubljani, običajno tri dni, za druge 8 dni.

Ti takozvani paricijski roki začnejo, ako so bile stranke pri razglasitvi razsodila prisotne teči z razglasitvijo, sicer pa od dneva vročitve razsodila obvezni stranki.

Ni trgovca, ki bi se zlasti ob sklepanju letne bilance in razmišljajoč o usodi svojih odprtih terjatev ne zavedal pomena borznega razsodišča in ugodnosti, ki jih nudi strankam ta institucija. Teh ugodnosti pa se bode mogel poslužiti le v slučaju pristojnosti tega sodišča. Razsodišče mora namreč vselej, tudi brez ugovora uradoma baviti se z vprašanjem svoje pristojnosti in ako ta ni podana, tožbo zavrniti. Vsak trgovec, ki mu je na tem ležeče, da spravi stvar v slučaju spora pred borzno razsodišče, treba torej, da skrbí pravočasno, redoma že ob sklepanju posla za to, da bodo podani za pristojnost razsodišča predpisani pogoji.

Po obstoječih predpisih (§§ 2., 3. in 4. pravilnika za razsodišče) je razsodišče Ljubljanske borze za blago in vrednote namreč pristojno:

1. Za spore, ki izvirajo iz poslov, sklenjenih na Ljubljanski borzi za blago in vrednote. Tu gre za takozvano absolutno kompetenco razsodišča ter se odnosi spori mora reševati pred razsodiščem, ako se niso stranke pisмено pogodile drugače (§2a in 3 pravilnika za razsodišče).

2. Za spore, ki izvirajo iz trgovskih blagovnih poslov, ki so bili sklenjeni zunaj borze, toda le, ako sta se obe stranki podvrgli pristojnosti razsodišča s pisμένο pogodbó že ob sklepanju ali vsaj pred izvajanjem posla. V tem primeru se govori o dogovorjeni ali prorogirani pristojnosti. Ta prorogacija pa je dopustna le, ako se opravilo, ki je predmet spora, nanaša na blago, s katerim se sme trgovati na borzi. Vrh tega objektivnega pogoja mora biti tudi podan v § 4/1 pravilnika za razsodišče normirani subjektivni pogoj, t. j.: vsaka sporna stranka mora biti ali organ javne uprave, ki kot tak nastopa, ali

trgovska družba ali pridobitna ali gospodarska zadruga ali član katerekoli borze ali taka oseba, ki se bavi po poklicu s produkcijo, trgovino ali predelovanjem takih premičnih stvari, ki so predmet dotičnega opravila.

Vsaka sporna stranka mora imeti vsaj eno izmed tu naštetih svojstev. Zato se n. pr. niti protokolirani trgovec, ki ni član borze, ne bo smel podrediti pristojnosti razsodišča, ako se ne bavi po poklicu s produkcijo, trgovino ali predelovanjem takih stvari, ki so predmet dotičnega posla, dočim se more, kdor je član borze, podvreči pristojnosti razsodišča tudi, ako se po poklicu ne bavi s takimi posli.

Predpisu glede oblike pogodbe o pristojnosti razsodišča je zadoščeno, ako sta obe stranki že ob sklepanju posla podpisali sklepno pismo ali naročilni list z dotično prorogacijsko klavzulo. (Po obeh pogodnih podpisani naročilni list je v bistvu in učinku kot sklepno pismo.) To klavzulo, ki se lahko glasi »za presojo eventualnega spora je pristojno razsodišče Ljubljanske borze« ali »za slučaj spora se stranke podvržejo razsodišču Ljubljanske borze« ali slično, je uvrstiti v kontekst sam, t. j. v besedilo sklepnega pisma ali naročilnega lista. Klavzula more biti pisana ali tiskana in sicer v lahko čitljivi in razločljivi obliki. Protokolirani trgovci in borzni člani so podrejeni borznemu razsodišču že s tem, da so brez ugovora sprejeli sklepno pismo ali naročilni list s prorogacijsko klavzulo.

Ako se pa stranki nista podredili pristojnosti razsodišča že ob sklepanju posla, moreta to storiti, seveda pisμένο, tudi pozneje pred izvajanjem posla. V tem pogledu bo zakonu vstreženo, ako n. pr. obe stranki podpišeta v skupnem pismu (naročilnem listu) naknadno dodano prorogacijsko klavzulo in kak drugi na sklenjeni posel nanašajoč se spis s tako klavzulo, ali ako n. pr. ena stranka na pisμένο poročilo nasprotnika, da bo gotovo stvar v slučaju spora spravil pred borzno razsodišče v Ljubljani, v (pismenem) odgovoru pove, četudi mimgrede, ali vendar dovolj jasno, da se pridružuje izjavi glede pristojnosti razsodišča.

Sporazum glede pristojnosti mora biti sicer dokumentiran, ter se mora tožitelj o tem izkazati že ob vložitvi tožbe, toda ni potreba, da je spisan na eni in isti listini.

Najbolj enostavno in praktično pa je seveda, da se stranki že ob sklepanju posla obenem dogovorita glede pristojnosti razsodišča in ta dogovor v samem sklepnem pismu ali naročilnem listu v prej omenjenem smislu ugotovita.

V svrhu zlasti olajšave službe razsodnikov pa je potrebno še posebej pojasniti sestavo senatov razsodišča v posameznih slučajih.

Razsodišče (senat) sestoji v poedinih primerih iz treh ali petih razsodnikov. Vsaka stranka si izbere namreč enega ali dva razsodnika iz kolegija razsodnikov (stranka, ki ni član borze, sme izbrati sodnike tudi iz imenika razsodnikov, ki niso člani borze). Ako imenuje ena stranka dva razsodnika, mora druga stranka imenovati tudi dva. Tožitelj mora imenovati razsodnike že v tožbi, a toženev v roku, določenem za to v vabilu k razpravi.

Tako od strank za posamezno pravdo izvoljeni razsodniki pa si izberejo predsednika senata iz imenika kolegija razsodnikov ali iz imenika razsodnikov, ki niso člani

borze. S tem je sestavljen gori omenjeni senat trojice ali petorice.

Tajnik razsodišča sodeluje v senatu s posvetovalnim glasom.

Iz gori rečenega se razvidi, da zavisi od strank samih, pravzaprav tudi le od ene same stranke, ali naj posamezni spor pride pred senat trojice ali petorice. Pravilnik Ljubljanskega borznega razsodišča se v tem pogledu na obseg pravnega predmeta oziroma na visokost iztoževalne terjatve sploh ne ozira, ter bo potreboval tudi v tej smeri primerne popravila. Do tedaj pa bi bilo zelo priporočljivo, da bi stranke same tako postopale, da pridejo spori pred senat petorice le izjemoma in le, če gre za res visoke zneske. (Pri rednih zbornih sodiščih sodi na I. instanci tudi v trgovskih poslih pri pravnih v denarju ali denarni vrednosti do vseh 125.000 Din sodnik poedinec, a na II. instanci senat trojice.) To bo po gori rečenem doseženo, ako si vsaka stranka izbere le po enega razsodnika. S tem bo izdatno olajšana služba razsodnikov. Pričakovati je namreč, da se bodo posli pri razsodišču v dgljednem času pomnožili ter da bodo posamezni razsodniki, ako ne postanejo senati trojice navda, a oni petorice izjema, prepogosto prihajali na vrsto, da vrše svojo službo. Razsodniki se vkljub svojim zasebnim poslom žrtvujejo — njih služba je brezplačna — v interesu trgovskega stanu in so torej tudi od strani tega stanu pač vredni vsega obzira.

g Zadržna banka v Vojvodini je ustavila plačila. Kakor poroča »Juturni list« iz Novega Sada, je pred kratkim pobegnil ravnatelj Biko d. d. Julius Hirschbein in pustil dolgove nad milijon dinarjev. Pri omenjeni tvrdki je bila zelo angažirana Zadržna banka, ki je morala zaradi izgub ustaviti izplačila in zagospoditi za prisilno poravnavo. Sedaj hoče banka svojo novozgrajeno palačo v vrednosti 15 milijonov dinarjev prodati državi, da tako izpolni svoje najvažnejše obveznosti. Menda se je država že odločila kupiti zgradbo te banke, v kateri bi namestila poštno ravateljstvo.

g Polem banke. Današnji »Jugoslovanski Lloyd« javlja, da je Zadržna banka d. d. v Novem Sadu ustavila svoja izplačila. Pripominjamo, da gre tu za Srpsko Zadržno banko v Novem Sadu.

g Iz monopolne uprave. Naša monopolna uprava ima v zalogi še čez 5 milijonov kilogramov tobaka iz leta 1923. Polovica tega tobaka je iz Macedonije in je za najboljše cigarete. 1.500.000 kg je iz Hercegovine in je ravnotako za cigarete. 1.000.000 kg je iz Vojvodine, ta tobak je pa za pipe. Cigaretni tobak stane 58 dinarjev, tobak za pipe 46 dinarjev franko meja. Blago je pakirano v balah v skladiščih monopolne uprave v Hercegovini, Srbiji in Vojvodini.

g Nova železniška proga. Za prvo gradbo železniške proge Štip—Kočane so dovoljeni potrebni krediti.

g Rudarska produkcija v Avstriji. Z Dunaja poročajo, da je bila lani produkcija železne rude manjša kakor v letu 1923, to pa radi nizke produkcije surovega železa. Produkcija železne rude je znašala v koroskem in štajerskem Erzbergu skupno samo 7 milijonov 100.000 met. stotov. Posebno je nazadovala produkcija železne rude v drugi polovici lanskega leta. V mesecu juliju 1924. je bila produkcija 950.000 met. stotov v decembru lani pa je padla na 130.070 met. stotov. Prodaja pa se je v mesecu decembru lanskega leta znatno izboljšala. — Znaten

porast izkazuje produkcija bakrene rude na Salburškem. Lani je bilo produciranih 737 tisoč met. stotov, v letu 1923. pa 578.000 met. stotov.

g Dolarsko posojilo za mesto Gradec. Kakor javljajo iz Grada, bo v kratkem emitirano posojilo mesta Gradec v Newyorku. Posojilo znaša 2.500.000 dolarjev.

g Trgovina s sladkorjem v Trstu. V letu 1923. je znašal uvoz sladkorja v Trst 1.294.700 met. stotov, izvoz pa 963.779 met. stotov. Celokupna tržaška trgovina s sladkorjem je znašala v letu 1919. samo 329.637 met. stotov.

g Obtok bankovcev na Ogrskem. Ogrska Narodna banka izkazuje na dan 7. t. m. obtok bankovcev v višini 4.265 milijard papirnatih kron. Kovinska podlaga je na ta dan znašala 2.531 milijonov pap. kron.

Borze.

Dne 12. februarja 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.511250—2.541250 (2.5110 do 2.5410), London 290.75—293.75 (291.50 do 294.50), Newyork 60.3750—61.3750 (60.50 do 61.50), Pariz 3.2650—3.3150, Praga 1.7880 1.8189 (1.7950—1.8250), Dunaj 0.0550—0.0871 (0.085150—0.087150), Curih 11.75—11.85 (11.75—11.85). — Promet minimalen.

Curih. — Belgrad 8.5125 (8.50), Budimpešta 0.0072 (0.0072), Berlin 1.2350 (1.2340), Italija 21.50 (21.47), London 24.81 (24.7750), Newyork 518.70 (518.70), Pariz 27.83 (27.78), Praga 15.30 (15.31), Dunaj 0.007312 (0.0073), Bukarešt 2.55 (2.6450), Sofija 3.75 (3.7750).

Dunaj. Devize: Belgrad 1163, Kodanj 12.600, London 339.400, Milan 2937, Newyork 70.935, Pariz 3810, Varšava 13.610. Valute: dolarji 70.460, angleški funt 337.000, francoski frank 3800, lira 2920, dinar 1157, češkoslovaška krona 2082.

Praga. Devize: Lira 141, Zagreb 55.60, Pariz 182.50, London 161.80, Newyork 33.80.

Newyork, 11. febr. Belgrad 164.50, London 478.12, Pariz 536, Rim 414.50, Curih 19.23.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921 65 (blago), 4 in pol odstot. Kranjsko deželno melioracijsko posojilo iz leta 1911 22—22 (zaklj. 22), 2 in pol odstot. drž. renta za vojno škodo 133 (denar), Celjska posojilnica d. d., Celje 208—212, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235 (denar), Merkantilna banka, Ljubljana 110—112 (zaklj. 110), Prva hrvaška štedionica, Zagreb 890—900, Slavenska banka, Zagreb 75 (blago), Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 147 (blago), Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana 400—405, Združene papirnice Vevče 100 (denar), Stavbna družba, Ljubljana 280—290.

Zagreb. Hrvatska eskompna banka, Zagreb 109—110, Hrv. sveopća kreditna banka, Zagreb 118—119, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 61, Jugoslavenska banka, Zagreb 102.50—104, Ljubljanski kreditna banka, tu 235—245, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 895, Slavenska banka, Zagreb 75, Srpska banka, Zagreb 136—137, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 59, Hrv. slav. d. d. za ind. sečera, Osijek 740—760, Narodna žumska industrija 50, Našica 38, Guttman 590, Slavonija 57—58, Trboveljska premogokopna družba, tu 380—405, Voj. odškodnina 139.50, 7 odstot. inv. posojilo 65.

Dunaj. Alpine 418.000, Greinitz 139.000, Kranjska industrijska družba 712.000, Trbo-

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Ko je bila še tema, se je Daylight prebudil in je zbudil Kamo. Dasiprav je severni sij še vedno plamenel, se je pričel novi dan. Pogrete omlete, pogret fižol, cvrti špeh in kava so tvorili zajtrk. Psi niso dobili ničesar, čeravno so napeto gledali oddaleč, sedeč v snegu z repom okoli nog. Bil je silen mraz, najmanj petinšestdeset pod ničlo, in ko je Kama vpregal pse golorok, je moral nekaterikrat stopiti k ognju ter si ogreti omrtvele prste. Zatem sta skupno natovala sani in privezala tovor. Še enkrat sta si pogrela roke, nataknila rokavice ter pognala pse preko brega in dol na pot na reki. Po Daylightovi sodbi je bila nekako sedma ura, a zvezde so prav tako blestele in plesale in rahli, svetli prameni zelenkastega sevrnega sija so še vedno utripali po nebu.

Dve uri pozneje se je iznenada stemnilo, tako zelo stemnilo, da se je iznenada stemnilo našli pot. Tedaj je Daylight spoznal, da je prav presojal čas. Bila je tema pred dnevom, kakor se nikjer ne pojavlja tako kakor na zimski poti po Alaski. Skozi temo se je počasi prikradla siva svetloba, izpočetka nevidno tako, da so skoraj iznenadeni opazili medli odsev pota pod nogami. Kmalu nato sta mogla razločiti zadnjega psa in še potem celo vrsto tekočih psov in sneg na obeh straneh. Zdajci se je iz teme pokazal bližnji breg in izginil, se prikazal vdrug in ostal viden. Čez malo minut je kako miljo daleč neusiljivo postal viden daljni breg, in spredaj in zadaj je bilo videti celo zamrznjeno reko, na levi pa prostori gubeni ostro zarezanah, s snegom pokritih gora. In to je bilo vse. Solnce ni bilo. Siva svetloba je ostala siva.

Nekoč med dnevom je skočil čez pot ris tik pred nosom psa-vednika ter izginil v belem gozdu. V psih so se vzbudili divji nagoni. Zagnali so lovski vik, se vprli v ovratnike in udrlili s pota za njim. Daylight je

kričal nad njimi, se boril z vodilnim drogom, tako da se mu je posrečilo prevrniti sani v mehki sneg. Psi so odnehali in se ustavili, možaka pa sta zopet vzvračala sani, in pet minut pozneje so zopet drveli po trdo atriti poti dalje. Ris je bil edino znamenje življenja, ki so ga videli tekom dveh dni, in ker je tako nenadoma in nalahko skočil in mahoma izginil, je bil bolj podoben prikazni kot živemu bitju.

Ob dvanaestih, ko je solnce pokukalo iznad zemlje, so se ustavili in zanetili majhen ogenj na ledu. Daylight je s sekiro odsekal nekaj kosov od zmznjenega klobase iz fižola. Otajani in pogreti v ponvi so jima bili kosilo. Kave ni bilo. Psi so se prerivali med seboj in napeto gledali. Samo zvečer so dobili svoj funt rib; dotlej pa so delali.

Hudi mraz je trajal. Samo možaki iz železa so pri tako nizkih temperaturah mogli biti na potu, in Kama in Daylight sta bila izbrana korenjaka svojih plemen. Vendar je Kama vedel, da je bil belih tovariš boljši od njega. Njegovo vedenje do Daylighta je bilo polno spoštovanja. Sam stoječ, molčeč, ponosen na svojo fizično moč in silo, je našel vse te lastnosti vtelesene v svojem belopoltem tovarišu. Ta je bil človek, ki se je odlikoval v stvareh, v katerih se je bilo vredno odlikovati, pravcati mali bog, in Kama ni mogel drugega kakor spoštovati ga — ne da bi pokazal na zunaj. Ni čuda, da je plemo belih možakov zmagalo in osvojilo svet, si je mislil, ako je rodilo ljudi, kakor je bil ta možak. Kakšne izgleda pa je imel Indijanec proti takemu žilavemu, vztrajnemu rodu? Celotni Indijanci niso potovali pri tako nizkih temperaturah, in njih je bila izkušnja nešteti rodov; a vendar je bil tukaj ta Daylight, iz mehkih južnih krajev, bolj utrjen od njih, se smejal njihovim bojaznim in bil deset, dvanaest ur na poti. In ta Daylight je mislil, da bo šestdeset dni vzdržal vsakdnevno pot trintrideset milj! Samo počaka naj, da pade nov sneg ali pa da namerija na neutrto pot ali lomki obrežni led, ki je obrobljal odprte vode.

Kama je vztrajal na poti, ne da bi godrnjal, ne da bi pojenjaval. Petinšestdeset stopinj pod ničlo je velik mraz. Ker zmznje voda pri dvaintrideseti stopinji nad ničlo, je petinšestdeset stopinj pomenilo sedemindesetdeset stopinj pod zmzniščem. Kaj to pomeni, si moremo ustvariti nekoliko pojma, če premostrimo enako razliko v temperaturi na nasprotni strani. Sto in devetindvajset stopinj na toplomeru pomeni jako vroč dan, in vendar je taka temperatura samo sedemindesetdeset stopinj nad ničlo. Ako to razliko podvojimo, potem si moremo narediti majhen dojem o mrazu, po katerem sta potovala Kama in Daylight od teme do teme in skozi temo.

Kami je zmznila koža na ličnih kosteh vzlic temu, da jo je pogosto drgnil, in meso je postalo črno in boleče. Prehladil se je vrh tega še v koncih tkiva svojih pljuč — nevarna reč in temeljni vzrok, zakaj se človek ne sme preveč truditi na prostem pri temperaturi petinšestdeset stopinj pod ničlo. Vendar Kama nikdar ni potožil, Daylight pa je bil pravcata peč, in je spal pod svojimi šest funtov težkimi zajčjimi kožami prav tako toplo kakor oni pod dvanaestimi funti.

Druge noč, ko sta imela nadaljnjih petdeset milj na dobrem, sta taborila v bližini meje med Alasko in Northwest Territoryjem. Ostanek pota, z izjemo poslednjega kratkega kosa do Dyeae, bi potovala po kanadskem ozemlju. Če bi bila pot utrta in ne bi bilo novega snega, je Daylight nameraval četrto noč doseči taborišče Forty Mille. Tako je tudi povedal Kami. Pa tretji dan je temperatura jela naraščati in po tem sta vedela, da bo kmalu snežilo. Na Yukonu namreč mora postati gorko, da sneži. Ta dan sta tudi naletela na deset milj dolgo razruvano ledišče, kjer sta tisočkrat in tisočkrat s svojimi krepkimi rokami dvignila natovnjene sani čez velikanske kupe in jih zopet spustila nizdoli. Psi so bili tukaj skorajda brez koristi in grda pot je neizmerno utrujala pse in možaka. Za eno uro podaljšana pot je tisto noč popravila samo del izgubljenega časa.

Dalje sledi.)

Vsak bodi agitator za svoj časopis!

veljska družba 461.000, Hrvatska eskomptna banka 124.000, Leykam 152.000, Avstrijske tvornice za dušik 150.000, Slavonija 63.200.

BLAGO.

Ljubljana. Les: deske I. in II. vrste, 20 mm, od 16 cm media 24 cm, fco meja 590 (blago), deske I. in II. vrste, 25 mm, od 16 cm media 25 cm, fco meja 600 (blago), deske I. in II. vrste, 30 mm, od 16 cm media 26-27 cm, fco meja 640 (blago), deske I. II. vrste, 50 mm od 18 cm media 27-28 cm, fco meja 610 (blago), trami od 3-3-6-8, monte, fco nakl. postaja 340-350, remeljni, monte, 50-50, 70-70, 35-70, fco meja 560 (blago), okroglice, 1 m dolž, fco nakladalna postaja 3 vag. 17-18, zaklj. 17, bukova drva, 1 m dolž, napolsuha, fco nakladalna postaja 18-19. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 460-490, moka pšenična, 0, gg in g, fco vagon slav. postaja 700 (blago), moka pšenična, 2, fco vagon slavonska postaja 650 (blago), moka pšenična, 5, fco vagon slavonska postaja 600 (blago), moka pšenična, 6, fco vagon slavonska postaja 550 (blago), otrobi pšenični, drobn, fco vagon slavonska postaja 205 (blago), otrobi pšenični, drobn, jutasta vreča, b-n, fco vagon Ljubljana 240 (blago), kuruza nova, februar, par. Ruma 215 (blago), kuruza nova, promptna, fco Postojna tranz. 270 (blago), kuruza nova, dobavitev sukces, do medio marec, fco Postojna tranz. 280 (blago), kuruza nova, dobavitev april, fco Postojna tranz. 290 (blago), kuruza nova, dobavitev maj, fco Postojna tranz. 295 (blago), kuruza nova, def., umetno sušena, loco Ljubljana 240 (blago), oves srbski, par. Ljubljana 340 (blago), oves bački, rešetan, fco Ljubljana 360 (blago), krompir beli, fco gor. postaja 156 (blago), krompir rdečkasti, semenski, fco štajerska postaja 185 (blago). — Stročni-

ce, sadje: fižol koka, fco Postojna tranz. 510 (blago), fižol ribičan, čist, fco Postojna tranz. 340 (denar), fižol mandolon, čist, fco Postojna tranz. 465 (blago).

Newyork, 11. febr. Pšenica 199, kuruza 183.60. Na svetovnih tržiščih je torej začelo padanje cen pšenice. Včerajšnji tečaj je bil 205. Tudi iz notranjosti poročajo o padcu cen pšenice.

Chicago, 11. febr. Pšenica za maj 177.75, za julij 151.75, za september 140.60; kuruza za maj 127.60, za julij 126.75, za september 128.25.

Socialni vestnik.

PRISELJEVANJE V ZDRUŽENE DRŽAVE L. 1923-1924.

Generalni priseljeniški komisar v Združenih državah je pred kratkim izdal svoje poročilo o priseljeniškem gibanju v zadnjem fiskalnem letu, to je od 1. julija 1923 do 30. junija 1924. V tem letu se je priselilo v Združene države 706.896 inozemcev, izselilo pa 76.789 inozemcev. Nasproti l. 1922 se je zvišalo število priseljencev za okroglo 400.000, nasproti l. 1923 za 200.000 novih priseljencev. Ta prirastek gre predvsem na račun večjemu priseljevanju iz Kanade, Mehike in drugih dežel, ki nimajo kvote; dalje pa tudi na račun dovoljenja, da se smejo družinski člani naseljenecv priseljevati brez ozira na kvoto. Iz Kanade se je priselilo tekom minolega fiskalnega leta nad 200.000 oseb, iz Mehike približno 90.000.

Kar tiče dežel, iz katerih prihajajo iseljenici, je spadalo v fiskalno leto 1913-14 20,8 odstotkov narodnostno severne in zapadne Evrope, 75,6 odstotkov pa narodnostno južne in vzhodne Evrope. V fiskalnem letu

1923-24 je razmerje skoraj obratno: 55,7 odstotkov iz severne in zapadne Evrope, 27,2 iz južne in vzhodne.

Posebno veliko je bilo v minolem fiskalnem letu število deportiranih, to je inozemcev, ki so dospeli v ameriška pristanišča, pa niso odgovarjali določbam priseljeniških zakonov, namreč 30.248. Na vsakih 1000 inozemcev, dospelih v ameriške luke, je bilo torej 33 izključenih in odpravljenih nazaj. Pretežna večina je bilo zavrženih iz dveh vzrokov: ker so prišli čez kvoto ali pa je oblast smatrala, da bi ugnili pasti na breme javne dobrotelčnosti. Med izključenimi priseljenci je bilo 2436 skrivnih potnikov in 1219 kontrakt-nih delavcev. Največje je bilo število izključenih od kanadski meji.

Ze naseljenih inozemcev so ameriške oblasti v minolem fiskalnem letu po odgonu odpravile v staro domovino 6409, od teh 2092, ker so postali javno breme, 724 zaradi umobolnosti, 602 zaradi nepostavnega prihoda v Združene države in 525 zločincev.

Naznanila.

Družabni klub ima v soboto, dne 14. t. m. ob 8. zvečer svoj družabni večer v Ljudskem domu. Ta večer bo eden največjih in najlepših. Člani in prijatelji kluba ter člani plesne šole naj ne zamude te prilike in naj se polnoštevno udeležijo. Za veselje in pošteno zabavo je v polni meri preskrbljeno. — Odbor.

Slov. izobraž. društvo v Mekinjah priredi v nedeljo dne 15. t. m. ob pol 4. pop. F. Ka. Meškovo dramo v 3 dej.: »Pri Hrastovih«. Vabljeni društva iz okolice. — Odbor.

Šolna prosveta ima pocij 13. t. m. ob 8. v Jugoslovanski tiskarni sejo. Ker se na seji izvrši revizija prosvete, se prosi točne in polnoštevne udeležbe.

Šmartno pri Litiji. V nedeljo dne 15. februarja priredi tukajšnje Kat. izobraževalno društvo v Društvenem domu zanimivo veseloigro »Martin Krpanc«.

Družinski večer z bogatimi zabavnimi sporedom priredi v nedeljo, 15. t. m. ob pol 8. zvečer pododbor za zgradbo novega mladinskega doma v starem Mlad. domu. Nastopijo s kupletni priznani mojster Fr. Novak in člani mladinskega krožka. Več pevskih zborov. — Vmes koncert godbe Mladinskega doma. — Prijatelji, na svidenje!

Pokrajinska zadruha fotografov za Slovenijo naznanja, da se vrši I. redni občni zbor v torek dne 17. februarja 1925 ob pol 12. uri v salonu hotela Lloyd na sv. Petra cesti z običajnim dnevnim redom. Če sklicani občni zbor ob pol 15. uri ne bo sklepčen, se isti vrši pol ure pozneje, ne oziraje se na število udeležencev. § 18. zad. pr. — Za načelstvo: Hugon Hibšer l. r., t. č. načelnik.

Podružnica slov. plan. društva v Radovljici priredi v soboto dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer planinsko zabavo v Radovljici.

Naročajte »Slovenca«!

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometrična višina 736 mm.

čas opazovanja	baromet. v mm	temper. v C	relativ. vl. v C	nebo, vetrov	padavine v mm
11./2. 21 h	737.9	8.2	0.6	obl. sz.	
12./2. 7 h	738.3	8.1	0.7	obl. —	0.0
12./2. 14 h	738.1	9.7	0.6	obl. jz.	

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri **Lud. Baraga**, Šelenburgova ulica 6/I.

MALI OGLASI

Vseke drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko!

Knjigovodstva

upeljuje in revidira ter sestavlja in revidira bilance po lastnih strokovnih — **GOSPODARSKA PISARNA** d. z o. z. v Ljubljani, Wolflova ulica 1. II. nadstropje.

Veščega mlinarja

ki se razume na Saug-gasmotor, sprejme Vilim Blah, Bisag, p. Gor. Rijeka. 881

Dva boljše GOSPODA

se sprejemata na stanovanje, obenem se PRODA poceni pohištvo. Poizve se: Bohoričeva ul. 13, trgov. KLUN.

SEDLARSKI in tapetarski POMOČNIK

si želi boljše mojstra, da se izuči v obeh strokah. — Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 854.

GOSPODIČNA

ki je dovršila trgovski tečaj in ima 5 mesecev prakse kot blaginčarka, išče primerne službe kjerkoli. — Naslov v upravi pod 848.

Trgovski UČENEC

se sprejme takoj v večjo trgovino z mešanim blagom na deželi. Pogoji: dober računar, vešč slovenskega in nemškega jezika. Nadaljne pogoje se izve pri Fr. Prijatelj, Trzin, Dolenjsko.

Razpisana služba

pod številko 333 že ODDANA.

Sprejme se takoj pridno, POŠTENO DEKLE

z dežele, katera ima veselje do kuhinje, pri Lud. Krauttorler, trgovina z mešanim blagom, Loče p. Poljčanah.

Orožniški narednik

v pokopju, 42 let star, samec, vešč slovenske in nemščine, išče službe obč. tajnika. Naslov pove uprava lista pod številko 804.

V SLUŽBO SE SPREJME

v Savinjski dolini k graščini VRTNAR ali VRTNARICA, DVA zanesljiva HLAPECA h konjem in KRAVAR, ki mora znati tudi moliti; slednji je lahko poročen. Dalje KUJARICA, ki bi kuhala za posle. — Samski imajo prednost. — Ponudbe z navedbo plače na upravnistvo »Slovenca« pod šifro »Stalna služba« številko 796.

AŽUZIRANJE

v vseh barvah, in plisiranje. — Breg št. 2, I. nadstr. 698

ZAMENJA SE

lepo stanovanje 2 sob in pritlikin za enako ali manjše. Naslov v upravnistvu »Slovenca« pod številko 831

BOLJŠA DEKLE

čedna, mlada, se sprejme k dvema otrokoma (3 leta in 8 mesecev), z znanjem nemščine in hrvaščine ter življenjem za dečo. Ponudbe z zahtevkom in fotografijo nasloviti na JOS. BIRNBAUM, Karlovac. 867

HIŠO

z vrtom ali dvoriščem kupim; prodajalec lahko obdrži domstno stanovanje. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Ljubljana, predmestje« 863.

PRODA SE MLADA

LOVSKA PSICA

kratkolakla. Karlovska cesta št. 18, prilijče. 854

BUKOVA DRVA

suha, kupim. — Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod šifro: »Več vagonov« 862.

DRAŽBA VINA.

Mestno župništvo v Ormožu priredi v nedeljo, dne 28. februarja t. l. ob dveh popoldne v občinski pisarni prostovoljno javno dražbo 60 hl prvovrstnega sortirane VINA, lastni pridelok iz Vinskega Vrha, letnik 1924. Vino se nahaja v kleti v Ormožu. Natančnejši pogoji licitacije se poizvedo istotam. 847

2 pisarn. PROSTORA

s telefonom v sredini mesta se ODDASTA. — Istotam se ugodno proda PISARNIŠKA OPRAVA. — Naslov pove uprava lista pod številko 860.

DVE SOBI

majhni, mebljeni, oddasta se s 1. marcem dvema mirnim gospodičnima event. z zajtrkom. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 859.

HIŠA NAPRODAJ

z vrtom in dvoriščem. Stanovanje se lahko takoj naseli. Cena 90.000 Din. Naslov pove uprava pod 856.

Semenski OVES

ČESKI — nudi SEVER in KOMP., Ljubljana, Wolflova ulica št. 12. 846

ŠAMOT-

OPEKO in ŠAMOT-MOKO (češko) priporoča F. HOČEVAR, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 845

DRVA ZA KURJAVO

(odrezki od žage) po zmerni ceni — dokler traja zaloga — se dobe pri Ivan Šiška, tovarna parket in parna žaga v Ljubljani, Metelkova ulica št. 4. 830

POSESTVO

z gospodar. poslopijem, četiri ure od Litije, ob glav. cesti, naprodaj. — Redi se lahko 8-10 glav živine. Več se izve pri fotografu g. Rožnu v Litiji. 834

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v priznani fini izdelavi v najkrajšem času.

Knjigoveznica K. T. D. v LJUBLJANI

Kopitar, eva ulica 6/II.

Čuj, kupec posestva!

Naprodaj na najboljši legi POSESTVO 8 oraz z velikim gospodar. poslopijem, zidano in obokano, njeve, travnik, gozd, vinograd, vse doma pri okr. cesti, pet minut od trga, za 70.000 Din. ANTON KIDRIČ, p. Makole pri Poljčanah. 809

HIŠO

malo, z vrtom ali malo posestvo kupim. — Ponudbe in ceno naj se pošlje na upravnistvo lista pod »HIŠA« številko 820.

Vsak dan sveže namočena

POLENOVKA

ANTON VERBIČ LJUBLJANA.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«.

PRODAM

LEPO PARCELO ki meri 1.500 km². — Več v trafiki, Dunajska cesta 47.

MOSTOVNA

TEHTNICA

nosilnosti 4000 kg, s skalo-kroglo in kroglo iz medij, most 4x2 m, fabr. »Schembert«, samo 1 leto rabljena, se proda radi opustitve podjetja za 17.000 Din, današnja tovarniška cena Din 32.500. — Dopisi na POŠTNI PREDAL 16, MARIBOR.

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo v vknjižbo in z zastavo zalog blaga, ISCEJO

posojila ozir. družabnike ali kupce.

Ponudbe sprejema in pojasnila daje Gospodarska pisarna, družba z o. z. v Ljubljani, Wolflova ul. 1/II.

Poravnajte naročnino!

Delikatesno trgovino

dobro vpeljano, v zelo promet. kraju, z zalogo, oddam v našem strokovnjaku, solidnemu in vestnemu, pod ugodnimi pogoji. — Stanovanje, skladišče in klet v hiši. Prevzeti je zalogo po dnevnih cenah proti takojšnjemu plačilu. Zaloge je za okrog 80.000 Din. Kraj večje mesto na Gorenjskem. — Po ponudbo je pisati na upravo »Slovenca« pod šifro: »Delikatesni trgovci«.

Hrastova debla stoječa

kupujemo v vsaki množini. — Obširne ponudbe (omogočeni ogled v gozdu) z natančno navedbo oddaljenosti do železniške postaje je poslati na ZAGREB I, Poštanski pretnac broj 162. 646

Trgovina

dobro vpeljano, v zelo prometnem kraju, s specerijskim in kolonijalnim blagom, deželni pridelki ter mlinskimi izdelki, žganjem itd. SE OEDA V NAJEM zaradi selitve solidnemu, izvešanemu trgovcu pod ugodnimi pogoji. — Kraj večje mesto na Gorenjskem, stanovanje in skladišče v hiši. — Prevzeti je celo zalogo po dnevnih cenah, proti takojšnjemu plačilu Zaloge je za okrog 150 do 200.000 Din. — Po ponudbe je pisati na upravo tega lista pod šifro »SOLIDEN TRGOVEC«.



Vsemogočni je poklical k sebi našo nad vse ljubljeno mamo, taščo, staro mamo, teto, gospo

Ivano Mally

včeraj ob 4 zjutraj. prevideno s svetimi zakramenti za umirajoče, po dolgi bolezni v 79 letu starosti.

Pogreb neopozabne rajinke se bo vršil danes ob 5 popoldne iz hiše žalosti, na pokopališče v Trzinu.

Trzin-Ljubljana, dne 13. februarja 1925.

Janez Mally

sin.

Tilka Šarabon, Hilda Sušnik, Ana Dietz

bčere.

Fina Mally

snaha.

Vinko Šarabon, Anton Sušnik, Kristijan Dietz, zeti in ostali sorodniki.